

ZVONČEK

List s podobami za mladino

Leto 36

Uredil dr. Pavel Karlin

1934/1935

V Ljubljani

VII B L
35986

ZVONČEK

THE ZVONČEK FOUNDATION

VII B L
35986

Kazalo

	Stran		Stran
I. Pesmi			
Jesenska misel (Danilo Gorinšek)	5	Povest gosposvetskih zvoncv (Vinko Bitenc)	177
Teta Mina (Vinko Bitenc)	13	»Doktor Orangutan« (Joseph Delmont-Gustav Petrišič)	181, 205
Deklica piše (Ivan Albreht)	25	Pravljica o petih služabnikih (Mara Novakova)	201
Mlademu kralju (Vinko Bitenc)	38	Čarovnik v zraku (Anton Debeljak)	225
Pred kraljevo sliko (Nuša Rapčeva)	43	Veselje (Marijana Željeznova-Kokalj)	229
Sirota (Ivan Albreht)	51	Osat	229
Napis za koroško žaro na grobu kralja Zedinitelja (Sava Radič-Mirt)	65	Ravnateljcv Pubi (Tone Čufar)	230
Sveta noč 1934. (B. V. Radoš)	86	III. Kramljanje o prirodi in tehniki	
December (Danilo Gorinšek)	87	Tehniki v živalstvu:	
Sveti večer (Danilo Gorinšek)	92	1. Letanje v slepo	
Naša trobojka (Danilo Gorinšek)	115	2. Strokovnjak za mostove in lovec-umetnik	8
Kovač (Cvetko Golar)	125	Čarobno zapiralo	18
Pustna (Ivan Podobnikar)	144	Tehniki v živalstvu:	
Pridni šolarček (Zdravko Ocvirk)	152	3. Izdelovalka papirja in graditeljica	
Šmarogorski lovec (Sava Radič-Mirt)	176	4. Žuželka s čudežno sesaljško	65
Punčinka Velika noč (B. V. Radoš)	183	Podrepna muha (Albert Sič)	108
Veš, mamica . . . . . (Zdravko Ocvirk)	223	Kako love na Japonskem ribe	110
Zvezdna noč (Mano Golar)	228	Domovina sadnega drevja	126
Cesta pelje . . . . . (Manica)	247	Hitrost ladij	174
		Kako rastlinam srce bije (A. D.)	197
II. Pripovedni spisi			
Budilka (Anton Ingolič)	1	IV. Iz zgodovine, zemljepisja in narodopisja	
Pastir in vrag (Lojze Zupanc)	6	Prirodne lepote naše zemlje (dr. Roman Savnik)	
Korzuzni frontnik Sandi (A. Adamič)	237	Iz zgodovine nogometa (Tine Žoga)	
9, 44, 66, 88, 116, 145, 166, 190, 211, ...	16	Norec, ki je hotel razsvetljevati londonske ulice z dimom (P. V. B.)	
Pri indijanski princeški (Franjo Sič)	16	Ali zbirate znamenke?	
Pastirček Jane s škrtatovo piščalko (Marija Jezernikova)	19	Prvič skozi Perzijo (Sven Hedin-Viktor Pirnat)	
Pavliha (Pavle Flešič)	21	Čudna jezera	
50, 77, 95, 123, 143, 175, 222, ...	251		
Anžek Frlanžek v šoli (Josip Vandot)	28, 54		
Divji mož (dr. V. Korun)	31		
Sveti Miklavž v peklu (Ksenija Jelšnikova)	57		
Čudežni ključek (Lamouche - A. Debeljak)	62		
Srečni miklavžki (Marija Jezernikova)	73		
Sveta zemlja (Vinko Bitenc)	79		
Božična zvezdica (Ljuba Prenner)	81		
Bolni Ježušček (Vinko Bitenc)	85		
Miranove smučji (Miha Razpotnik)	100		
Zgodba o kovaču, ki je zobe pulil (Vik Plevelj)	102		
Pravljica (Stefan Koželj)	105		
Pacek (A. Milkovič)	111		
139, 160, 184, 207, ...	233		
Legenda o prvem snegu (Ksenija Jelšnikova)	120		
Trije kozli (Norveška pravljica)	127		
O oslu, Toncu in novi računici (Ivan Albreht)	129		
Začarane smučji (Vinko Bitenc)	137		
Pek Peregrin in peklensček (Fran Roš)	153		
Pravljica o kurici (Vinko Bitenc)	158		

VI. Glasba	
Neznalice, lenivice (Zmaj-Jovan Jovanovič, glas in klavir — Gojmir Krek, op. 36, št. 3)	14
Svetonočna uspavanka (gosli in klavir — Ferdo Juvanec ml.)	87
Poletna pesem (klavir, po franc. melodiji iz 16. stol.)	248

VII. Poučni in zabavni del	
Naša mladina v teh težkih dneh (Nevka Podgornikova)	33
9. 10. 1934. (Vesna Sfiligojeva)	34
Jugoslavija plaka (D. Gorjup)	34
Kralj je umrl (Lj. Kosem)	34
Zalostni dnevi (I. Gaberšček)	35
Moj spominček na kralja (Staša Furlanova)	35
Pismo blagopokojnemu kralju na oni svet (Andra Filipčičeva)	35
Tako je govoril naš kralj	36
Jugoslovenski mladini (dr. Drago Marušič)	40
Račun	64
Pogumni deček	76
Uspela božična sala	84
Šaljiva vprašanja — resni odgovori (N. K.)	94
Skrivnostna številka 7 (A. D.)	101
Zdravilo proti debelosti	110
Najstarejša, največja, najmanjša in najdražja knjiga na svetu	122
Zanimive številke	144
Trije noži in troje vilic	157
Redka ptica	171
Arabska gostoljubnost (A. D.)	219
Ukanil ga je	221
Koledarske zanimivosti	221
Šaljiva vprašanja in odgovori (Viktor Pirmat)	223
Kaj moraš storiti (iz angleščine Vida Hočevarjeva)	224
Gospodarjev račun	232
Rešitev sestavljalnih nalog	250
»Zvončke« prihodnje leto	252
Zastavice za brihtne glavice	
tretja stran ovoja 1.—10. številke	

Afriške uganke	
tretja stran ovoja 7. številke	
VIII. Slike	
Za mlade oči, kaj se po svetu godi	26
† Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj	37
Nj. Vel. kralj Peter II.	39
Čuvajte Jugoslavijo!	52

IX. Iz mladih peres (prispevki »Zvončkarjev«)	
A. Pesmi:	
Vrabčka se pogovarjata (Šegovski)	32
Noč (Ivan Podobnikar)	32
Moje gorje (Božica Roševa)	32
Oplenec (Mirko Razpotnik)	80
Pismo Miklavžu (Marica Grudnova)	80
Miklavževa (Jerica Schellova)	104
December (Ivan Podobnikar)	104
Pri jaselcah (L. N.)	104
Zimska (Ivan Podobnikar)	128
Vesela zimska pesemca (Rada Moharjeva)	152
Velikonočna (Pika)	200
Kliče mamo detece . . . (Minka S.)	224
Pismo materi (Tihomil)	224

B. Pripovedni spisi:	
Ne smatraj se za več, kakor si! (Anton Mauer)	80
Prvi sneg (Anton Mauer)	128
Žabica	152
Pastirja Tončka Velika noč (Ivan Podobnikar)	199

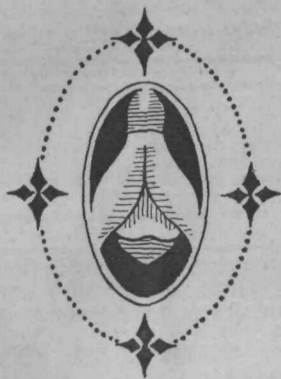
X. Stric Matic — s košem novic	
Četrta stran ovoja 2.—10. številke s slikami:	
Louis Barthou, Raymond Poincaré, pariški stolp, gondola za ponesrečence na morju, Viktor Parma, dr. Franc Zbašnik, Ivan Vrhovnik, Mihajlo Pupin, belgijska poštna znamka, Jakob Aljaž, Josef Suk.	

Pričujoči letnik sta z risbami okrasila zlasti profesorja Mirko Šubic in Franc Podrekar.

·POŠTNINA· PLAČANA· V· GOTOVINI·

Kněze

1934-1935

* I * X * X * X * V * I *

řf. 1.

Vsebina prvega zvezka

	Stran
1. Anton Ingolič: Budilka	1
2. Dr. Roman Savnik: Prirodne lepote naše zemlje	4
3. Danilo Gorinšek: Jesenska misel. Pesem	5
4. Lojze Zupanc: Pastir in vrag. Belokranjska pripovedka	6
5. Tehniki v živalstvu. 1. Letanje v slepc. 2. Strokovnjak za mostove in lovec umetnik	8
6. Arnošt Adamič: Koruzni frontnik Sandi. Roman za deco. Ilust. Mirko Subic	9
7. Vinko Bitenc: Teta Mina. Pesem	13
8. Gojmir Krek: Neznalice, lenivice. Besedilo Zmaja Jovana Jovanovića. Skladba za glas s klavirjem	14
9. Franjo Sič: Pri indijanski princeski	16
10. Čarobno zapiralo	18
11. Marija Jezernikova: Pastirček Jane s škratovo piščalko. Ilustriral Avgust Bucik	19
12. Pavle Flerč: Pavliha. Ilustrira Francè Podrekar	21
13. Punčke iz papirja	22
14. Irma Bajžljeva: Zvončkarji, učili se bomo stenografije	24
15. Ivan Albreht: Deklica piše. Pesemca	25
16. Za mlade oči, kaj se po svetu godi	26
17. Josip Vandot: Anžek Frlanžek v šoli	28
18. Dr. V. Korun: Divji mož	31
19. Iz mladih peres. Prispevki »Zvončkarjeva«	32
20. Zastavice za brihtne glavice	Tretja stran ovitka

---

**POKAŽITE IN PRIPOROČAJTE »ZVONČEK« SVOJIM ZNANCIEM!
NABIRAJTE PRIDNO LISTU NOVIH NAROČNIKOV! ČIM VEČJI BO
KROG »ZVONČKARJEV«, TEM LEPSA IN OBSEŽNEJŠA BO VSEBINA
NAŠEGA LISTA!**

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrt leta 750 Din. Posamezni zvezki so po 3 Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. — Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin. — Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj).

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

LETO 36 • ŠTEV. 1
SEPTEMBER 1934

Anton Ingolič

Budilka

Ah, budilka! Lepa, svetla budilka s srebrnim zvoncem, ki zazvoni zgodaj zjutraj, da se v sanjah zasmeješ in se v smehu zbudiš ter vesel planeš iz postelje in prvi ženeš na pašo. To je vse drugače ko jezni gospodar, ki te prebudi z bičem iz najlepših sanj v kruto resničnost. O tem je Meškov Tinče, velik dvanajstleten fant, premišljal že mesece in mesece. Čim bolj ga je sklel gospodarjev bič, tem lepša, svetlejša se mu je prikazovala budilka. Spoznal je, da ga bo samo ona rešila muk. Naj zvečer še tako trdno sklene, da se bo zbudil in vstal ob sončnem vzhodu, vendar se ob prvem gospodarjevem klicanju zbudi samo napol, nekaj zamrmra in leže na drugo stran ter spi, dokler ga gospodar ob velikem dnevu ne spravi z bičem z ležišča.

Že vse leto je skrbno shranjeval vsak dinar, ki mu je prišel tu in tam v roke. Saj to ni bilo tako poredko. Včasi je nesel komu kovčeg na postajo, pazil pred gostilno na nepotrpežljivega konja, tekel na pošto, prinesel gospodu učitelju cigarete. O, bilo je mnogo poslov zanj, ki je bil vedno ustrezljiv in ki mu je budilka venomer pozvanjala nekje od daleč. Največ pa je zaslužil, kadar sta z gospodinjo peljala naprodaj luk — čebulo.

Ko sta prišla blizu mesta, je gospodinja vzela nekaj vencev čebule in jih šla ponujati v občestne hiše. Tinče pa je vozil lepo počasi dalje in kričal, da se je razlegalo po vsej ulici:

»Hé, luk je tu! Čebulo prodajamo!«

Ljudje so postajali, gospodinje so iskale drobiž; marsikdo je prišel k vozu in kupil nekaj vencev. Ko se je gospodinja vrnila praznih rok, ji je Tinče izročil denar, vsak deseti dinar pa mu je gospodinja vrnila. Taka je bila pogodba med njima. Seveda je bilo to še v tistem, za Lukarje zlatem času, ko je bil luk dražji od najfinejše pšenične moke!

Ko je lepega dne preštel svoj denar, je spoznal, da ga bo menda dovolj za budilko. Naslednji dan sta se peljala z gospodinjo v Radgono, Tinče je vzel ves denar s seboj.

V slovenski Radgoni tokrat nista mnogo prodala, zato sta krenila preko mostu v nemško.

Komaj sta prišla čez most v Avstrijo, že je Tinče na ves glas kričal:

»Hé! Holál! Sloveniša cvibl! Sloveniša luk!«

Kmalu sta prodala vse: gospodinja je stopila v gostilno, prej pa naročila Tinčetu, naj skrbno pazi na konja.

Tinče je sedel na vozu in se oziral na vse strani. Tedaj je zagledal konec ulice ogromno srebrno budilko, ki je visela iznad neke trgovine. Postal je nestrpen. Denar ga je tiščal v žepu. Samo nekaj korakov, pa bi imel budilko; skril bi jo v vozu med seno in jutri bi se čudili v Lukovcih, ko bi Tinče gnal prvi krave skozi vas, ki bi se šele prebujala. A ni si prav upal skočiti

z voza, bal se je, da bi ga gospo-
dinja zalotila. Saj nihče ne sme ve-
deti, da bo imel budilko. Dolgo je
odlašal, budilka tam konec ulice je
postajala vedno večja in lepša. Na-
zadnje se je vendar ojuščal in pla-
nil proti tisti ogromni budilki.

Kar onemel je, ko je vstopil. To
je tiktakalo, tiktiketakalo in take-
tikalo, da je bilo veselje. Tinče je
odpiral oči in ušesa in sprva niti
slišal ni, da ga je nagovoril urarski
vajenec. Šele ko ga je ta pošteno
stresel za ramena, se je zdramil.
Ker ni znal več nemščine kakor dve
edini besedi (»sloveniša cvibl«), je
pokazal na budilke, ki so v dolgih
vrstah stale na policah, in položil
predse dve pesti dinarjev. Vajenec
je dolgo štel, naposled pa postavil
pred Tinčeta bleščečo budilko na
štiri zvonce. Sedaj je Tinče šele
ostrmel! Vajenec mu je v grozni
slovenščini, ki jo je Tinče komaj
razumel, razložil, kako je treba
opravljati in ravnati z budilko,
vprašal ga je tudi, kdaj bo odšel
čez mejo, medtem pa uro navil in
naravnal. Hotel jo je še zaviti v
papir, toda Tinče mu jo je strgal
iz rok in pobegnil z njo na ulico. O,
sedaj pa jo ima! Pa ne kako na-
vadno, kakor na pr. gospod učitelj,
marveč budilko na štiri zvonce! V
vseh Lukariji nima nihče takšne!
Sedaj pa bo vstajal, če treba ob
dveh zjutraj.

Ko je prišel pred gostilno, je šele
opazil, da ni nikjer voza. Zgrozil
se je: gospodinja se je odpeljala.
Kako pa naj sedaj skrije budilko
pred financarji? Kam naj jo dene?

Tinče je stopal ves obupan po
ulici proti mostu in napeto premiš-
ljeval.

Vse mogoče mu je prišlo na mi-
sel; a nič takega, kar bi mu omogo-
čilo varen prenos budilke mimo fi-
nancarjev, ki človeka dvakrat pre-
gledajo in pretipajo. Vse to je Tin-
če dobro vedel, saj v tistih časih,
ko je tihotapstvo prinašalo lepe de-
narce, so ljudje govorili samo o
tem.

Kaj mu pomagajo sedaj štirje
zvonci, ko najbrž še enega ne bo
mogel spraviti čez mejo! Da bi imel
vsaj nekaj denarja, ki bi ga finan-
carju naskrivaj stisnil v roko, da
mu ne bi pogledal pod nabrekli suk-
njič, kamor je skrnil budilko. A ni-
ma niti dinarja. Potem mu je prišlo
na misel, da bi budilke nikamor ne
skrnil, marveč bi jo lepo držal v ro-
kah, da bi jo vsi že od daleč videli;
ko bi se mu pa financarji mirno pri-
bližali, bi se spustil v dir, da bi se
kar zakadilo za njim. Toda kmalu
je opustil ta načrt. Začel se je
ukvarjati z mislijo, da bi budilko
zamazal in obtokel s kamnom ter
dejal, da jo je našel na smetišču.
A tudi tega ni mogel, prelepa je
bila.

Torej kako? V suknjo in hlače je
ne more skriti. Kaj še ima? Klobuk!

Tinče je vzdrhtel: da, pod klo-
buk! V trenutku je planil v bližnjo
vežo, si položil budilko s hrbtom
na svojo veliko okroglo glavo in
naglo poveznil čez njo zanj itak
preveliki gospodarjev klobuk. Ker
se mu še ni zdelo dovolj varno, je
privlekel iz žepa motvoz in si klo-
buk trdno privezal na glavo. Sedaj
mu ga ni mogel sneti noben veter
in budilka je varno počivala pod
njim.

Vesel je stopil na ulico in tekel
proti mostu.

O, sedaj pa mu lahko prebrskajo
in pretaknejo vse žepa! Še slečejo
ga lahko. Junaško je stopil na most.
Glavo je držal visoko vzravnano in
skrbno je pazil, da se ni preveč tres-
la in majala. Razločno je slišal,
kako mu je pod klobukom veselo
tiktakalo. O, še nekaj minut, pa bo
rešen! Tam-le za onim ovinkom
bo snel klobuk in pomahal finan-
carjem z budilko v slovo, potem jo
bo skrnil pod suknjo in poiskal gos-
podinjo, ki ga gotovo kje čaka.
Jutri pa... Oj, to bo lepo!

Tedaj je prišel do financarja, ki
ga je najprej vprašal, kje ima do-
voljenje za prehod. Tinče je pove-
dal, da ima dovoljenje gospodinja,

s katero se je zjutraj peljal čez, ki pa je že na tej strani. Financar ga je vprašal, čemu ni prišel z gospodinjo. Tinče je dejal, da sta se v mestu zgubila. Ker je Tinče pri zadnjih besedah zadel močno zardel, se je financarju zadel sumljiv in poklical je svojega tovariša, ki je opravljal zjutraj službo. Ta je potrdil, da dečka pozna. Prvi financar je segel Tinčetu v žepe. Fantiču je

»Prebrisan dečko, a urar, ki mu je to napravil, je bil še prebrisanjši,« je dejal nekdo.

»Ne prebrisan, marveč nesramen,« je dejal drugi, fant je kupil uro, urar pa ga je tako osleparil!«

Toda smešno je bilo vendar in celo financarja sta se morala smejati, le Tinčetu je šlo na jok. Ko je slednjič budilka vendar utihnila, je financar dejal, da mora Tinče pla-

postajalo vedno bolj vroče, budilka na njegovih glavi je tiktakala, da je bilo groza, on sploh ni ničesar več slišal razen nje. Samo trepetal je, kdaj jo zasliši še financar. A ta ni ničesar slišal — glasno se je pogovarjal s svojim tovarišem — in že je dejal, da lahko odide, ko je nenadoma začelo z vso silo zvoniti pod Tinčetovim klobukom. Tinče je prebledel. Zdelo se mu je, kakor bi zvonilo v domači cerkvi mrliču z vsemi zvonovi. Tudi financarja sta se spočetka pošteno prestrašila. Čez čas pa si je eden vendar opomogel in segel po Tinčetovem klobuku. A klobuk se ni ganil.

»Fant, ti imaš pa zvonove v glavi, ali kaj?«

Končno se mu je vendar posrečilo, da mu je snel klobuk in lepa budilka s štirimi zvonci se je hipoma prikazala Tinčetu v velikih financarjevih rokah. Še vedno je zvonila. Ljudje, ki se jih je precej nabralo okoli budilke, so se začeli smejati na glas:

čati carino, sicer izgubi uro. Bila je precejšnja vsota. Tinče pa ni imel niti dinarja. Njegov obupni pogled je šel od budilke, ki se je vsa bleščala v soncu, do financarja, ki je že izvlekel neki zvezek iz žepa, in do ljudi, ki so čakali, kaj bo.

Slednjič se je vendar oglasil nekdo:

»Pustite mu jo, saj ni vredno.«

Toda financarja sta dejala, da je to njuna dolžnost; še ovadil bi ju kdo, da ne izvršujeta predpisov, predobro poznata ljudi.

Spet je minilo nekaj minut, ki so se Tinčetu zdele dolge ure, ko se je nenadoma oglasil starejši gospod.

»Pa zberimo za carino. Jaz dam pet dinarjev.«

Kmalu so zbrali denar in ga izročili financarju, ki je Tinčetu takoj vrnil budilko.

Tinče se je zmeden zahvaljeval na vse strani, potem pa je navil budilko in jo naravnal, da je začela zvoniti. Visoko jo je zavihtel in ves srečen zbežal...

Prirodne lepote naše zemlje

Poletne počitnice so pravkar končane. Dolgočasne mestne ceste so znova oživele. Trume meščanov, ki so prebili nekaj tednov na deželi, se vračajo domov. Oh, kako lepo je bilo zunaj! Tam na otoku kraj tajinstveno šumečega morja; tam sredi gozdne tišine, kjer je bilo tako prijetno polegati na mehkem mahu; ali tam v hribih, med skalovjem in dehtečimi pašniki kjer sta motila tišino le klic pastirja in za-tegnjeno mukanje živine. Poglej njih zagorela lica, kako izražajo zdravje in razigrano razpoloženje! Zdaj bodo še dolgo časa obujali lepe spomine in kovali drzne načrte za prihodnje počitnice...

Mesto ne poživlja človeka in ni zanj primeren kraj za oddih. V njem in v predmestjih so poteptali ljudje vse prirodne krasote. Avtomobili in vozovi dvigajo prah, iz tovarn se širi neprijeten vonj, skozi mesto teče umazana reka, vedno nova polja in travniki v okolici se pretvarjajo v neprijazna dvorišča z dolgimi skladišči. Mestni trušč je pregнал ptice pevke v gozdove, ki se umikajo vedno bolj in bolj, ker jih pridno trebijo. A tudi povsod drugod so ljudje že spačili prvotno prido. Pokvarili so mnoge lepe rečne slapove in zgradili ob njih elektrarne, iztrebili so dragoceno divjačino, izruvali in pokončali neštete rastline.

Vprav svojevrstno živalstvo in rastlinstvo je največji ponos in zaklad naših Alp. A koliko smo tu že grešili! V mnogih gorah je docela iztrebljena divja koza, a planinski orli so že prava redkost in je le malokdaj katerega videti, kako obkroža naše najvišje vrhove. Gine pa tudi naše rastlinstvo. Mnogi hribolazci nimajo smisla za prirodne lepote ter brezobzirno porujejo cele šope cvetlic, da jih poneso domov. V mnoga letovišča prihajajo gručice otrok s polnimi koši cvetlic in jih prodajajo. Ni čuda, da so n. pr. planike izginile iz bližine vseh steza in

jih je videti le še na težko pristopnih pečinah. Marsikdo steza roko po njih tudi semkaj, a neredki je svojo drznost poplačal z življenjem, ker je izgubil ravnovesje in omahnil v prepad. Tako se ropa okrasje naših gora, ki s tem izgublja tudi na privlačnosti. Kaj bi bilo z Alpami brez živalstva in rastlinske odeje, si je težko predstavljati. Golo skalovje bi kipeljo kvišku, povsod bi vladal mrtvaški molk, a ob nevihtah bi drli v dolino še vse hujši hudourniki nego danes, ker jim ne bi stalo na poti ničesar, ter bi prinašali ogromno kamenja in peska na danes sočnozeleno trato v dolino.

V Švici, tej najbolj gorati državi v osrčju Evrope, kamor hodijo vsako leto na oddih uživati krasno naravo neštevilni letoviščarji in hribolazci iz vseh dežel Evrope pa tudi iz Amerike in Azije, so najpreje bolestočno spoznali kako brezvestni ljudje uničujejo njene naravne lepote. Pod geslom »čuvajmo prirodo« so se v vseh večjih krajih osnovala društva prijateljev narave, ki so z besedo in sliko širila med ljudmi in prav posebno med mladino smisel do božje prirode. Uspeh ni izostal. Danes država sama ščiti prirodne znamenitosti na ta način, da posamezne gorske predele proglašajo za narodne parke. Tja se ne sme nihče naseliti, prepovedano je vsako trganje rastlin in streljanje živali, dovoljeno pa je si te pokrajine ogledati.

Tudi naša domovina ima povsod obilo prirodnih znamenitosti. Škoda bi bilo, da propadejo po naši krivdi. Pač imamo že nekaj malih varstvenih parkov, tako pod Triglavom v Dolini sedmih triglavskih jezer ter deloma na Velebitu, ki se dviga kot strmo gorovje iz naše severne jadranske obali, a to je vse premalo. Kajti kar je glavno, narod in zlasti mladina nima one globoke ljubezni do stvarstva, da bi gledala na pridodo kot na nekaj nedotakljivega in svetega. Kljub prepo-

vedim se tudi kraj triglavskih jezer preganja živalstvo in pulijo redke rastline.

Neprecenljiva je škoda, ki jo je človek že prizadejal naravi. Več kot sto let so v Severni Ameriki priseljenci uničevali gozdove in trebili najraznovrstnejše rastline. A maščevanje nad takim početjem ni izostalo. Uprav letošnja nenavadno vroča in suha pomlad je pokazala pretečo nevarnost. Od zahoda proti vzhodu je preko neizmernih pokrajin z izredno brzino divjal ogromen peščen vihar, ki je sproti dvigal prah in zasenčil sonce. Do 15 cm debela plast peska je pokrila najrodovitnejše pokrajine ter uničila polja in travnike. Kajti vihar ni trčil na nobeno oviro. Sproti je dvigal rodovitno zemljo v zrak, ker je ni ščitilo pred njim nikako drevje. Tako so v Ameriki prepozno spoznali, kako korist imajo gozdovi. Zato se niso ustrašili ogromnega načrta. V 10 letih nameravajo na 1600 km dolgem in 160 km širokem ozemlju zasaditi dolge in goste drevesne skupine po 1 km narazen. V celoti bodo zasadili okrog 3½ milijarde dreves. A kdo ve, če jim načrt uspe in ne bodo ogromni stroški zaman.

Tudi naše jadransko obrežje je bilo nekdanj zeleno in pokrito z gozdovi. Toda njegovi tuji gospodarji, Benečani, so sekali drevje, ne da bi zasajali novo. Tako je voda lahko kmalu od-

Jalovec (2655 m) s Slemena

plavila rodovitno prst v morje in uničila še zadnje zelenje. Zdaj se zagagnja v morje mimo golih pečin silovita burja, ki nas svari s svojim neprijetnim tuljenjem: čuvajte svoje prirodne lepote, da pokažete tudi s tem ljubezen do Jugoslavije!

Danilo Gorinšek

Jesenska misel

*Ogromna krogla naš je svet,
nenehoma vrti se;
kar zdaj odhaja, pride spet,
ko pride, spet zgubi se.*

*Zdaj vene, vsiha, rumeni
drevo, nekoč zeleno,
na jug se lastavka seli —
— je hladno že, megleno!*

*Ogromna krogla naš je svet,
nenehoma vrti se;
kar zdaj odhaja, pride spet,
ko pride — spet zgubi se.*

*In joj — že belo je drevo,
sneg krije hrib, ravnice,
na oknih v sobi zacvetò
nam rože — ledenice.*

*A rože te se raztope,
ko v cvet se svet ogrne,
drevesa spet zazelene,
ko lastavka se vrne.*

Pastir in vrag (Belokranjska pripovedka)

V mogočnem gradu je živel graščak. Imel je hčerko edinko. Zelo jo je ljubil. In tudi hčerka edinka je ljubila svojega bogatega očeta.

Tako sta živila v sreči in zadovoljstvu, dokler ni hčerka odrasla v zalo mladenko, godno za možitev. Neke noči pa je pričelo v starem gradu strašiti. Odsihdobje je sleherno noč tulilo in rožljalo po prostiranih grajskih sobanah. Od neprestanega strahu je zbolela hčerka edinka.

Graščak se je moral s hčerko izseliti iz gradu. Še preje pa je dal po vsej deželi razglasiti, da bo dal tistemu, ki bi pregnal iz njegovega gradu strahove, v dar sam grad in še hčerko edinko bo lahko vzel za ženo.

Zvedel je za graščakov razglas reven pastir. Bil je mlad in močan, pogumen pa kot malokdo v deželi. Stopil je pred graščaka ter se mu ponudil, da bo pregnal strahove.

»Pa poizkusi, če moreš in se upaš,« se je razveselil graščak mladega pastirja in ga peljal v grad. »Ampak dobro pazi,« mu je svetoval, »kako boš preganjal strahove iz gradu. Šest takih mladeničev kot si ti je doslej že poizkusilo svojo srečo, a nihče se ni vrnil iz gradu. Čez noč so čakali na strahove, pa ker je bilo drugo jutro le vse tiho in mirno v gradu, smo pogledali za njimi, a nismo jih našli, če tudi smo vse kote starega gradu pretaknili. Niti živega niti mrtvega sledu ni bilo za njimi. Kam pa misliš ti s tvojim pogumom? Oni so bili vsaj oboroženi, pri tebi pa ne vidim orožja.«

Pastir pa se je zasmejal:

»Saj ga tudi ne potrebujem, orožja. Pa da mi ne bo ponoči predolgočasno, ko bom čakal na strahove, veste kaj, dajte mi no pehar orehov, da bo imel moj lačni želodec kaj opraviti.«

Z velikim veseljem je graščak takoj ustregel tej skromni želji. Pastir pa je pograbil pred grajskim pragom tri velike kamne ter jih vtaknil v žep.

»Čemu ti bodo kamni?« je graščak ves zavzet vpraševal.

»I, gospod, orehe bom trl z njimi,« mu je pojasnil pastir.

Med tem pogovorom sta prišla v prostrano grajsko dvorano. Sredi dvorane je stala velika javorjeva miza, okoli nje rezljani stoli, na njej pa dolg žebelj in kladivo. »Vidiš, to je vse, kar je ostalo v gradu od včerajšnjega junaka,« je pokazal graščak na žebelj in kladivo.

»Le čudno, da niso strahovi še tega pobrali s seboj,« se je pastir glasno čudil. »Pa nič zato, oboje si vzamem za spomin.« Tako govoreč je pograbil kladivo in žebelj ter oboje vtaknil v žep.

Zdajci se je pričelo mračiti. Graščaka je postalo strah prihajajoče noči in je odšel iz gradu. Za seboj pa je zaklenil velika grajska vrata.

Potlej je ostal pastir sam v prostorni grajski dvorani. Sel je za mizo, stresel orehe nanjo ter jih pričel drobiti s kamnom. Komaj je strl prvi oreh, je že pričelo nekeje v daljavi močno tuliti. To tuljenje je prihajalo bliže in bliže, in nenadoma je odnekod zviška padla poleg začudenega pastirja noga, obuta v kopito.

Pastir pa se ni zmenil za samcato nogo, ampak je kar naprej trl orehe in se sladkal z jedrci.

Čez kratek čas je spet nekaj zatulilo in v sobo je odnekod zviška padla druga kopitasta noga.

Pastir pa se ni zmenil za drugo nogo, ampak je kar dalje trl orehe in se mastil s sladkimi jedrci.

Čez kratek čas je spet nekaj zatulilo in v sobo je odnekod zviška

padlo kosmato truplo z dvema kosmatima rokama.

Zdaj je postalo pastirja že malce strah. Zunaj nekje je udarila enajsta ura, ko je zatulilo znova in močnejše kot drugekrat. In v sobo je odnekod zviška padla rogata glava. Zabliskalo se je in pred začudenim pastirjem je stal sam — vrag.

»Dober večer,« je pozdravil pastir čudnega gosta in kar dalje trl orehe ter se mastil z jedrci.

Vrag pa je zamomljal: »Eh, zate je dober večer, ko imaš jela na preték. Kaj pa hočem jaz, ubogi siromak, ko me kar ščiplje po trebuhu od same lakote.«

»Pa prisedi,« ga je povabil pastir, »Dovolj je orehov, da si jih lahko tudi tvoj želodec privoščiš. Pa da ne boš dejal, da sem skop, ná, tu imaš najdebelejšega,« je postavil predenj kamen, ki ga je bil med pogovorom izvlekel iz žepa.

»Kako pa se ravna s to prečudno stvarjo?« je vprašal nevedni vrag.

Pastir pa je napravil nedolžni obraz in odgovoril:

»Oh, kaj se neki prenevedaš. Lej, najdebelejši oreh sem ti dal, da ne boš rekel, da sem lakomen in da tebi ne privoščim niti toliko, da bi si glad potešil. Ugrizni vanj in jej, tako kot vidiš mene,« je pastir slepomišlil z vragom in strl oreh med močnimi zobmi.

Zares, vrag je vtaknil kamen med čeljusti in pritiskal nanj z močnimi zobmi, da se je kar bliskalo. Čez

čas pa se je le naveličal. Vrnil je kamen prebrisanemu pastirju in potožil: »Ne morem.«

»Ná, pa drugega poizkusi, če je le-ta pretrd za tvoje zobe,« je pastir segel v žep ter izvlekel še debelejši kamen od prvega.

Še s tem se je trudil vrag, a tudi tega ni mogel streti med zobmi.

Pastir pa je postavil predenj tretji, najdebelejši kamen, rekoč:

»Ná, še tega poizkusi. Pa močno stisni zobe. Ni vrabič, da bi ne strl enega samega oreha, ko si takšen junak, da te je veselje pogledati.«

Vragu je laskala pastirjeva pohvala. Brž je vtaknil kamen pod zobe in stiskal čeljusti, dokler se mu ni zlomil zob.

»Ne morem,« je zajavkal in vrnil kamen pastirju. »Zob sem si strl.«

»Ah, to ni še nič hudega,« ga je pričel tolažiti pastir. »Tudi meni se je že kaj takega primerilo, ko sem se učil tretji orehe, pa sem si vsak zlomljen zob sam popravil.«

»Daj, še meni popravi zob,« je poprosil vrag.

»Tisto pa že,« je pokimal pastir. »No, odpri usta in jezik iztegni!«

Vrag, ki je bil lačen orehov, je ubogal pastirja.

»Zdaj pa iztegni jezik na mizo!« je velel pastir. Vrag se je pričlenil k mizi in položil jezik nanjo. Pastir pa je brž segel v žep, izvlekel kladivo in žebelj ter pribil vragov jezik na mizo. Tisti čas je vrag zatulil, da se je streslo grajsko zidovje, a po-

magati si ni mogel. Tako je čepel tam za mizo in jezik je imel pribit na njej in bil je pohleven kot nedolžno jagnje.

Komaj se je zdanilo, je radovednost prignala graščaka v grad. Poklical je hlapce, ki so prišli z batinami in natreskali vruga po grbi. In ker si vrug ni mogel pomagati drugače, je pograbil z obema rokama

široko javorjevo mizo ter z njo vred odhrumel v peklo.

Odslej ni v gradu več strašilo. Spet se je naselil vanj graščak. Pogumnemu in prekanjenemu pastirju pa je dal v zakon hčerko edinko.

Ko je graščak umrl, je postal graščak mladi pastir. Dolgo časa je živel v gradu s svojo lepo ženo. Dobro se mu je godilo.

Tehniki v živalstvu

1. Letanje v slepo

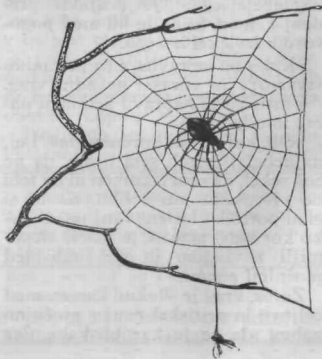
Z dvema vprašanjima se mora naša letalska tehnika vedno in največ boriti, to sta megla in tema. Koliko nesreč se je radi teh dveh pojavov že dogodilo v zraku! Človeku namreč manjka tisti notranji orientacijski čut, ki ga imajo v veliki meri mnoge živali. Človek se — recimo — v temni sobi zaleti v vsak stol, ki mu stoji na poti. In če bi vodja letala ne imel teh-

ničnih pripomočkov, bi se brez njih v temi ali megli ne znašel in tudi pristati ne bi mogel brez njihove pomoči. Netopir je v tem oziru veliko brihtnejši. Čeprav je živalca pravi ponočnjak, vendar so njene oči prav majhne in slabo razvite. Pa vendar najde netopir vsak večer svojo hrano in se navzlic hitremu letu nikdar ne zaleti v zid. Napravili so tale poizkus: V temni sobi so napeli od stene do stene znatno število tenkih jeklenih žic. Spustili so vanjo netopirja in več velikih nočnih metuljev. Naš letalski mojster je polovil vse metulje, ne da bi se le enkrat dotaknil katerekoli žice. To se resnično pravi: letati z zvezanimi očmi.

2. Strokovnjak za mostove in lovec-umetnik

Poglejmo našega pajka-križavca! Kako spretno pritrdi ta živalca držalne niti svoje zahrbtni pasti, ki so včasih po en meter široke. Najprej sprede nekaj niti, ki jih pusti kar prosto nihati v vetru. Na eni taki niti potem toliko časa niha, da doseže, kakor spreten umetnik na krogih, list ali vejico, na katero pritrdi svojo svilen gugalnico. To mojstersko delo ponavlja toliko časa, da ima dovolj oporišč za svojo mrežo. V Avstraliji živi neke vrste pajek, ki spusti iz svoje mreže štiri centimetre dolgo nit, ki ima na koncu kapljico lepljive tekočine. Ta pajek lovi svoje žrtve prav tako kakor konjski pastirji konje na ameriških stepah. Če se približa žuželka, jo pajek spretno zadene s svojo lovilno vrvjo, da se živalca sprime z lepljivo tekočino in trdno obvisi na niti.

KORUZNI FRONTNIK SANDI ARNOŠT ADAMIČ

sonce ne joče nikoli, tudi takrat ne, ko je na zemlji ne vem kako hudo. Če bi pa le moglo jokati, bi kapale debele solze na rudarsko vas Zahrib, da bi prestopila bregove voda pohlavnega potoka Črnice. Tiho in bleščeče se previja skozi dolgo, tesno dolino na drugi konec k veliki, bistri Savi. Boječe se plazi mimo nizkih in siromašnih hiš, kjer prebivajo rudarji z družinami in trpijo pomanjkanje, ker ni dela. Brez dela pa ni zaslužka, in brez tega ni kruha ne obleke.

Ob Črnici stojijo tudi velike rudniške naprave. Od ene do druge se po črnih tleh vijejo tračnice. Nikjer pa ni videti gibanja. Vse je tiho... Brez življenja.

Po črnih potih hodijo sklonjeni, lačni ljudje. Gledajo v tla in premišljujejo, kaj bi se le še dalo skuhati, da vsaj otroci ne bodo gladni.

Ah, ti otroci! Koliko pojedó že samega kruha! Dela pa nikjer. Kdaj bo minila ta kriza? Le delo, to naj bi se vrnilo. Dá, hvala za koruzno moko in zdrob in krompir in druge darove, ki jih prejemale od usmiljenih ljudi. Hvala.

»Mi bi raje delali kakor pa živeli kot berači od miloščine,« so rekali

rudarji. »To je tako kakor v vojni, kakor na fronti in če ne bi bilo koruze, Bog z nami, bi nas pobrala lakota.«

*

Okoli Zahriba so visoki, okrogli griči. Porasli so z visokimi bukvami in krivimi gabri. Tjakaj sije sonce in tam ni videti, kaj dolina trpi. Na malih ravninah so ponekod otroška igrišča, brez trave, ker so jo bili zdrsalii rudarski otroci. Šli so se nogomet, krvoločne vojne, štafetne teke po dveh, celó po štirih nogah, ali pa so fucali s peresi in parami, in kar je še komu prišlo na misel.

Tisto popoldne okrog treh je bilo še prevročje za igre. Nekateri otroci so se nemirno presedali na šolskih klopeh velike rudniške šole, ki se je košatila v zgornjem kotu doline. Velika večina se je pa kopala v kalni Črnici med konji in pericami ter gnala indijanski krik in vik.

Največje igrišče je bilo »Na šoh-tu«. Tam blizu je stala velika železna priprava, s katero so spuščali v rove vozičke. Ta »šoht« je služil »šohtarjem« za opazovanje sovražnika. Porabiti se je pa dal za vse mogoče. Za to znamenitost so šoh-tarje zavidali otroci drugih igrišč. Druga, nič manjša znamenitost je bila trikotna, strmo odsekana skala na kraju igrišča. Take imenitne

skale ni imelo nobeno igrišče več. Zgoraj je bila obrasla z nizkim drevjem. Tja gori se je dalo priplezati po skritih, nevarnih stezazah. Od tod se je videlo celó do reke, dalo se je ujsati na dolgih vejah prav nad prepadom, moglo se je obstreljevati bližajočega se sovražnika, dalo se je . . . Kaj vse se ni dalo! Tu je bilo mogoče vse in zato je bilo na šohtu najmenitnejše igrišče.

Sandi je imel nalogo, napraviti reklamo za današnji tamburaški koncert. Kmalu po kosilu je pritekel s fiziološko prekljo in velikim kosom popisane papirja. To je bil plakat. Mami je bil tiho izmaknil večjo vrečo od moke, jo razrezal in popisal z modrim in rdečim svinčnikom. Prekljo je zateknil v sredo igrišča in nanjo nataknil plakat.

VABILO

na koncert, ki ga prireda učenci in
učenke rudniške šole od 5. do 7. ure
na šohtu pod skalo

Tamburaški zbor

Kapelnik — Milan Meketač (berač)
Harmonikar — Koro brezposeln
Bisernica — Sandi brezposeln
I. bugarija — Itka brezposelna
II. bugarija — Hajnko brezposeln
Berda — Meketač brezposeln

Vstopnina:

I. prostor vrh dreves . . . 12 Din
II. prostor na vejah . . . 8 Din
III. prostor na krtinah . . . 6 Din
Galerija bo gledala čez skalo 3 Din

Namesto denarja prinesite koruzno moko in zdrobl!

Vabi odbor: Meketač, I. r., preds.

Kolek za 25 par uničen

Sandi je že tri ure ležal streljaj proč v nizkem grmovju in se »puntal«. Novi učiteljci bo rekli, da se je spet puntal. Zadnjič se je tej besedi smejala in ga ni kaznovala.

Enkrat bo še šlo s tem opravičilom, drugič si bo pa zamislil še kaj smešnega, zdaj ko ve, da se rada smeje.

Ležal je na trebuhu in pazil na plakat. Pred eno so tekli tod mimo kmetski otroci z okoliških hribov v šolo. Prečitali so plakat, a prišli ne bodo, ker so od daleč. Potem so prilezli po bregeh sem iz nizke gošče rudarski, le tu pa tam kakšen. Vračali so se iz hoste s suhljadjo na ramah, ali pa so vlekli svežnje vejevja na dolgi vrvi za seboj, bosí, skuštrani in strgani. Sandi jih je moral obstreljevati s fračo, ker so hoteli sneti plakat in odnesti fiziološko prekljo.

Od dveh naprej ni kazalo na nobeno nevarnost. Vedel je prav dobro, da je zdaj vse v vodi, v šoli ali doma. Šele na večer, ko se bo ohladilo, bi nastale kake nevšečnosti, kakor zadnjič, ko so pekli ukradeni krompir in so jih izdali kmetom tisti, ki niso imeli pravice na šohtarskem igrišču. V mraku so se jim neopaženo približali in jih pretepli. Zdaj postavijo za mejo straže, če je kaj takega. In takega bo najbrž še kaj. Izdajavcem bodo pa že kako povrnili.

Prevalil se je na hrbet in mežikal v daljno, modro nebo. Nekje, prav visoko, je brnel motor letala, a opaziti ga ni mogel. Pa mu je bilo tudi vse eno, ali ga vidi ali ne. Saj gredo vsak dan tod čez proti mestu in nazaj.

Dišalo je po melisi, ki jo je bil poležal, prijetno, da so se mu začele nabirati slin v ustih. Nenadoma je zagledal v duhu pred seboj očeta, ki je jajce z meliso in da tudi njemu pokusiti. Ampak to se je zgodilo že davno, ko je bilo dosti dela in je

bil Sandi še zelo majhen. Zdaj bo pa že kmalu trinajst let na svetu.

Opolodne je dobil za kosilo solato s koruznimi žganci. Jasno je torej, da je zdaj ob treh že lačen. Močno lačen. Sicer pa to tudi ni nič

Kakor iz daljne, prazne sobe je prihajalo semkaj nabijanje žolne iz gozda... V bližnjem grmu je čivkala in se presedala sinica... Iz doline se je oglašala rudniška parna žaga z rezko pesmijo jeklenih zob

novega, saj je lakote vajen kakor letala, ki vsak dan plava nad Zahribom.

Ali lačen je vseeno. Sčasoma je spoznal, kako si ukrotiš lačen želodec. Najbolj pomaga, ako na jed sploh ne misliš. Da kratko in malo pozabiš, kakšna je na primer zapečena žemlja, kakšna bela škodela kave s smetano. Ali pa košček potice s cvebi, ki ni velik, pač pa težak od sladkobe, da se roka kar podaja, v ustih pa slina...

To navadno pomaga. Rečeš si, da vsega tega pač ni na svetu, in če to zatrdno rečeš, ni nobene lakote več...

Skozi nizko vejevje so se presejale svetle sončne lise na Sandijevo obličje. Ena je obsedela na okroglem nosku, da se je svetil kakor blesteč gumb z vojaške suknje...

skozi trdi les... Iz Črnice pa kričanje kopalcev...

Sandi si je prizadeval pozabiti na prazni želodec. A ker se je ta vedno bolj oglašal in bojevitost zahteval za močnega dečka vsaj majhen obrok hrane, je poizkusil deček še zadnje sredstvo. Legel je na stran, pri-tegnil kolena k bradi, zamižal, in ker je bilo vroče, kaj hitro — zaspal. V eni roki je obdržal fračo s kamnom v usnju. Za vsak slučaj, si je rekel, da bo pri roki, zaradi plakata in prekleje...

A tudi v spanju ga je mučila lakota. Nenadoma je priplesala predenj velika, zapečena žemlja. Potem se je razdvojila in vsaka polovica zase je plesala okoli njegovih lačnih ust počasen tango. Za tem je prišel vulkan, iz katerega se je močno kadilo. A ko je le natančno po-

gledal, je bil to poln krožnik zabe-ljenih žgancev. Nenadoma se je znašel daleč od mize, na kateri se je kadila skodela kave. Skušal je vstati in prisesti k mizi, a stol je bil z njim vred kakor pribit. Slednjič se mu je posrečilo, a baš ko je pri-jel skodelo in jo nesel k ustom, se je stol pod njim zrušil, kavo pa je polil in si oparil glavo.

Sredi sanj je čisto natančno ve-del, da sanja. Čudno se mu je pa le zdelo, da ga ščemi glava in to vedno bolj.

»Pusti lasel!« je zdajci zakričal, skočil pokonci in se pognal v Ko-rot, kajti ta ga je bil prvi zagledal v grmovju in ga na ta ljubezniv na-čin pripravil ob kavo.

S Korom vred so se bili iz doline pripodili šohtarski otroci in ju ob-kročili v pričakovanju, da se bo za-bava prijetno nadaljevala. Dobro so poznali Korota, hudega dečka še-stega razreda, ki je še vsakega užu-gal. Zato je bila večina na njegovi strani.

»Vstani, zaspanec!« je zapovedal Koro in še krepkeje potegnil za tr-do grivo las. »Kje imaš plakat?«

»Spusti, pravim!« je siknil Sandi, ves v jezi, in se skopal na kolena. Pogledal je — palice in plakata nik-jer! Koro, močan, ostrizen in brez srajce, se mu je režal v obraz in ga držal za šop kakor rabelj. Nihče ni upal miriti, zakaj že je kazalo, da se bosta spoprijela in da bo koncert preložen. Nekateri, ki so stali za Korovim hrbtom, so Sandiju kazali, da naj se poda, drugi pa so priki-mavali, češ, ne boj se, kar vrzi ga ob tla.

Sandi tepen, premagan in os-mešen? Ne, kar tako se danes ne

bo vdal. Če so mu med spanjem odnesli plakat, je seveda kriv. Kdo ga je bil pa narisal? Saj se nobene-mu ni ljubilo, a zdaj bi se ujedali!

Sto takih misli je šinilo Sandiju skozi možgane, ko je klečal in še strmel v molčeči krog tovarišev, ki se niso upali pomagati. Seveda, sam od sebe bi vstal in se opravičil, pri-jazno pogledal Korota, da bi ga spu-stil. Tako vsaj je bilo doslej in tudi Koro je pričakoval takega konca. Nenadoma pa ...

Nenadoma pa je Sandi planil na noge, sunil z glavo, da je ostal šop las v Korotovih rokah, in se z glavo pognal v njegovih trehuh. Koro je padel vznak, a se že pobral, zatulil in oklenil Sandija okoli pasu, hoteč mu skriviti hrbtenico. Obenem mu je skušal preko hrbta potegniti sraj-co izza pasu, da bi mu jo ob ugod-nem trenutku nategnil čez glavo, ga na ta način ujel in z lahkoto pre-magal.

Sandi pa je bil lačen in od lakote besen, bil je užaljen in izzvan, pa mu je bilo vseeno, saj je bil vaje bolečin in premagovanja. Čutil je, kako se mu hrbtenica počasi krivi pod mišičastimi rokami, kako se mu zajeda brada v ključnice, noge ši-bijo v kolenih, a vedno se je v skraj-nem trenutku napel in za hip ubežal porazu. Tako sta se opotekala proti igrišču in se ob krtinah spodtikala. Pot jima je curljal po telesu, sonce je žgalo z zadnjo močjo iznad hriba.

Vsem je zastajal dih. Opazovalci so se vedno bolj čudili, da se Sandi še drži. Tega niso pričakovali, u-gled, ki ga je užival Koro, je vidoma upadel. Že so nekateri na glas vzkli-kali Sandiju, da naj ga zdaj ali pa zdaj boksne, spodtakne. Istočasno

pa so bili pripravljene, da planejo na pomoč tistemu, ki bi zdaj nemara zmagal. Korotu ali pa Sandiju.

Sandi sam ni verjel, da se še bori, in močna zavest, da morda zmagaja, mu je prilila novega poguma in moči. Doslej sta se še vedno držala in opotekala. Koró za pol glave večji in tršat, Sandi pa manjši, a gibek. Baš se je Koro malo bolj stegnil, da bi že dosegel rob srajce, in je malce popustil. To priliko pa je Sandi bliskovito izkoristil. Oprijel ga je pod pasom, dvignil in po strani prevrgel na trdo igrišče, se kakor jegulja skopal nadenj in ga začel obdelovati s pestmi po ostrizeni glavi.

Opazovalci so zagnali občudujoč krik in navalili na oba, udrihali po Korotu, a hkrati kričali: »Daj ga, Sandija! Udri ga! Sandija! Pomagajte, ubiti ga hoče!« da bi Koro mislil, kako držé z njim, kajti bali so se ga še vedno . . .

Boj je končan. Premaganec je težko hropé obležal na bojišču, vso sapo mu je bilo vzelo. Ležal je na trebuhu, besno tolkel z glavo ob rušo, pritajeno vzdihoval in z rokami razkopaval okoli sebe. In ko so se najmanj nadejali, je skočil pokonci, da so lahko vsi videli, kako je za-

buhel od jeze in zelen od trave v izpremenjeni obraz. Vrgel je roke v zrak, potem pa pograbil velik kamen z obema rokama in ga treščil v dečke, ki so začeli bežati. Le Sandi je ostal in si brisal nos, skoro pijan od zmagoslavja. Ni se umaknil, ko se je Koro prestopil bliže k njemu. Globoko hropé je dejal:

»To ti bom vrnil.«

»Poiskali bomo drugega harmonikarja,« je mirno odvrnil Sandi.

Koro je pokazal jezik, pljunil in čez Sandijevo glavo požugal dečkom, ki so se bili spet približali. »Varujte se!« Malomarno se je sklonil in utrgal bilko. Z bilko v ustih je odšel po bregu in izginil za šohom v dolino . . .

Dečki so kričali za njim, dokler so ga videli, potem so pa obkrožili novega poglavarja. Zakaj s to zmagó je Koro zgubil poglavarško mesto. Sandi je zrastel v njihovih očeh in poslušno so ga obstopili, treba je bilo namreč določiti drug spored.

Koncert itak ni bil mišljen zares. To bi napravili kar s papirnatimi harmonikami, bisernica bi bila iz lesa, prav tako bugarije in berda.

(Dalje prihodnjič.)

Vinko Bitenc

Teta Mina

V svate je jesen prišla,
ni več cvetja po vrtovih,
ah, še pesem sred polja
toži o minulih dnovih.

V tihí čumnatí sedi
teta Mina, dremlje, zeha
in takole govori,
ko se dremati jí neha:

„Res ne vem, kako in kaj,
so li sanje, mar spomin je:
skozi okno ded Križaj
mi pomolil zlat cekin je . . .“

Listje ziblje se z drevesa,
pada v izbo k teti Mini,
ona dremlje, zre čudesa:
listi sami so — cekini . . .

Neznalice, lenivice (Zmaj Jovan Jovanović)

Z ljubkim humorjem (M. M. ♩ = 160)

First system of the musical score, showing the vocal line and piano accompaniment. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The tempo is marked as M. M. ♩ = 160. The piano part begins with a *p* (piano) dynamic.

Second system of the musical score. The vocal line begins with the lyrics "Za-što pa-tka, ko-ka, gu-ska, Pa i". The piano accompaniment continues with a *p* dynamic.

Third system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics "dru-ga per-jad mno-ga, Za-što i-du u-sred zi-me l po". The piano accompaniment continues with a *p* dynamic.

Fourth system of the musical score. The vocal line concludes with the lyrics "sne-gu bo-so - no-ga? -". The piano accompaniment continues with a *p* dynamic.

First system of musical notation, including a vocal line and piano accompaniment.

Second system of musical notation, including lyrics and performance markings:

Jer ne zna-ju ši-ti,

accel. *ritard. nežno* *p a tempo*

Third system of musical notation, including lyrics:

ple-sti, Ne-zna-li-ce, le-ni-vi-ce, A da zna-ju, a da

Fourth system of musical notation, including lyrics and performance markings:

zna-ju, o-ple-le bi Bar za zi-mu ča-ra-pi-ce.

pp *riten., a tempo* *riten.* *pp* *a tempo* *zložno*

Franjo Sič

Pri indijanski princeski

Temna je noč nad goščavo. Obronki gora so zaviti v nočno haljo. Pred njimi pa stoje črne pošastne skale, ki se dvigajo visoko, visoko proti nebu. Vsaka ima svojo obliko. Prva na levi je nestvor, druga za njo čarovnica na metli, tretja je smrt na konju, naslednja kakor dimnik na nebotičniku in tako dalje. Kakor da tekmujejo med seboj, katera bo prej dosegla nebo, katera bo prva utrnila zvezdico. Pod njimi oklepajo dolino vršički smrek, drugega drevja in goščave. V dolini pa šume valovi bistre reke, v kateri odseva na tisoče zvezdic. Neznaten kos neba se boči med skalovjem, vse ostalo je šuma, gora in skala. Pravkar je prikukala lunica izza prve mogočne skale. Lepo vreme naznanja in daje up na svetlejšo noči...

Pod šotorom ob reki spi princeska Indijana s svojimi tremi bratci. Velike temne trepalnice zastirajo njene očke in glavica ji počiva na mehki slamici. Krog nje pa spe in smrčeh trije nadebudni Indijančki, katerih tomahavki vise na šotornem drogju.

Noč se umika dnevju. Na vzhodu se belj nebo in skalę zarde v prvih žarkih sonca, ki pa je še daleč za gorovjem. Princeska Indijana odpre očke in se ozre po Indijančkih, ki še vedno sanjajo o ponočnih duhovih, strupenih kačah, o bojih z belokožci in bog ve kaj. Na rahlo odpre šotorna vratca, pogleda v nebeško zarjo in pohiti k srebrnozeleni, prozorni reki, v kateri se je bilo čez noč okopalo nebroj zlatih zvezdic, in se umije. Sveža, čista in zdrava se pogleduje v vodno zrcalo, počese laske, nato pa pohiti k šotoru, da zbudi bratce Indijančke. Najmlajši

je že pokonci. Preteguje se na mile mere, zdeha in išče svoje indijansko oblačilce, sekirico, drog in vse potrebno za dnevni posel. »Zakuri v ognjišču!« je prvo povelje princeske. Kakor bi trenil, skoči bratec k ognjišču in že se dvigne gost dim proti nebu. Ostala dva sta se bila medtem zbudila in prilezla k šotoru po navodila za ves dan. Srednji mora po suhljad za ognjišče, najstarejši pa po vodo in na stržo. Kmalu je gotov zajutrek in vsa družinica sede k ognju in slastno požije, kar je skuhala princeska. Sedaj pa na delo! Najprej kopanje v dopoldanskem soncu, nato pa v gozd po to in ono, kar je potrebno za kosilo.

Sonce stoji v zenitu in senčni kazalec v travi postavljenе sončne ure kaže poldne. Z ognjišča se dvigne gost dim. Najmlajši naklada, princeska pa kuha, meša, obrača kakor prva kuharica evropskega velehotela. Laski ji vise nad plameni, ali zublji se jih ne upajo oprijeti, kakor bi vedeli, da uničijo z ognjenim poljubom glavni del princeskine lepote. Nad ognjiščem pa vre, cvre, se peče in praži.

Kosilo je gotovo. Četvorica je zbrana ob polnih krožnikih. Princeska-sestrica odmerja porcije. Kako so vsi veseli razpoloženi in kako se jih raduje sonce in jim črni ter rdeči leca in pleča. Po kosilu ukaže sestra pomiti posodo, spraviti kuhinjo v red, da bodo potem svobodni do večerje. To je letanja, skakanja in vpitja. Ta skače po vodi, da brizgajo biserne kapljice visoko nad gladino, drugi išče med in pod skalami kaj primernega za podzobe, tretji pa se je skrtil daleč v goščavi. Kdo ve kakšne ima namere.

Vzel je seboj pravo kolo, s kakršnim dirkajo naši kolesarji po mestu, da jih zapisuje strogi stražnik, pravo pravcato evropsko kolo. To je zanj največje veselje. Čez drn in strn gre. Po skalah, kamnih, ki štrle iz trave, po rogovilah in koreninah odskakujeta kolesi kakor žoga. O, to je drugačna vožnja ko po velemestnem asfaltu. Kakor srna je blisknil mimo sosednjih šotorišč, pokazal se je tu, tam in naposled izginil v goščavi. Princeska Indijanka pa že skrbi za večerjo.

Sonce pričinja svojo vsakdanjo igro skrivalnice. Potuhne se zdaj za to, zdaj za drugo skalo, dokler popolnoma ne izgine. Kazalec na sončni uri se je bil zavil v večerno senco. Ne kaže več, umaknil se je bil k počitku. Zadnji žarki večerne zarje so izginili, mrak lega na zemljo. Družinica se zbira k večerji. Vsi so zbrani razen najstarejšega. Večerja je končana, toda najstarejšega Indijanca še ni od nikoder. Kdo ve, kod ga nosijo kolesa čudovite evropske igrače. Davno bi že morala pričeti večerna zabava ob ognju, toda bratca Indijanca še ni. Princeske se lotevajo nemale skrbi za bratca, za katerega je odgovorna. Prva zvezdica zažari na nebu. Nemo sedi trojica ob ognju in čaka. Kar zaropoe veriga čudnega a toli prijetnega vozila in bratec priskaklja s kolesom domov. Da, prav priskaklja j, saj o vožnji se v tej šumi ne da govoriti. Ogromni sveženj suhljadi, palic, korenin in drugega kuriva zaropoe in se razleti po tleh. Vse to je nabral najstarejši bratec, pa le zato, da bi se ognil zasluženi kazni. S tem je opravičil svojo nedovoljeno odsotnost. Prijazen nasmeh princeske je dokaz, da je zamuda oproščena. Zelo se je moral potruditi in napenjati oči v temni goščavi, da opere svoj greh. Mogoče je pričel nabirati in sekati šele ko je o poslavljajočem se dnevu zagledal prvo zvezdico na nebu.

Pozabljeno je. Zdaj se prične prava večerna indijanska zabava.

Visoko švigajo plameni z ognjišča. Okrog njih pa skačejo bratci Indijanci kakor ponoreli. Pojejo, plešejo, žvižgajo svojevrstne pesemce, dokler se utrujeni ne zvale po tleh. Zvezdico za zvezdico prižigajo angelčki na nebu, praskajoči plameni pa razsvetljujejo okolico ognjišča in šotora. Zopet

dobe skale svoje pošastne oblike in šuma se zavije v gosto temo. Ogenj ugaša. Drug za drugim zlezejo Indijanci v šotor in se skobacajo na svoja ležišča. Sledi jim princeska Indijana.

Luč se zasveti v šotoru. Princeska odpre debelo knjigo in čita iz nje zgodbe o bojih, o junakih, o zmagah in porazih, o divjih, krvoločnih zvereh, o lovu in bratci verno poslušajo. To je njih šola, njih edini pouk in duševna zabava. Sem ter tja kateri izmed njih kaj pripomni, vedno manj in manj, dokler ne zadremljejo vsi. Tudi princeska je utrujena. Zapre knjigo, položi trudno glavico na slamico k počitku. Velike temne trepalnice zastro njene lepe očke. Zunaj pa brije veter, šumi reka in sto in sto zlatih zvezdic miglja na nebu...

To vam ugaja tako brezskrbno življenje Indijančkov, kaj? Gotovo bi bili radi vsaj en dan na obisku pri njih, da bi doživeli, kar doživljajo ti vsak dan v šotoru in pod visokimi skalami in njih izpreminjajočimi se oblikami. Naj vam povem ob sklepu: saj to ni prava ameriška šuma ali prerija in to niso pravi Indijanci. To je le naš prelepi Iški Vintgar, Indijanci pa so mladi nadebudni Dušan, Srečko in Franci iz Ljubljane. Princeska Indijana je pa njih dobra sestra Božena, ki jim je za varuha. Tudi vi si lahko privoščite tako brezskrbno življenje, ako imate bratce in tako dobro sestrico. Le prosite jo, pa vas popelje prihodnje leto v Iški Vintgar taborit, če ne bosta imela očka in mamica nič proti temu.

Na svidenje — torej!

Čarobno zapiralo

Ko je prišel striček Mate k nam, je sedela mala Verica v naslonjaču pri oknu in pridno delala ročno delo.

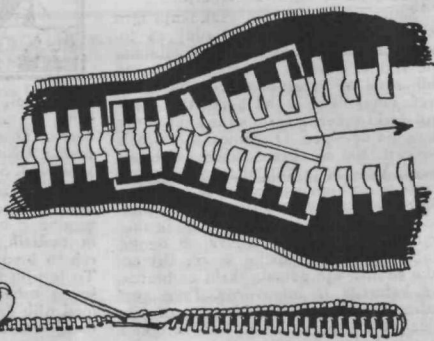
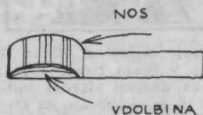
»Ročna torbica je tole, sama sem jo napravila za staro mamico«, je pojasnjevala stričku, ki je delal velike, radoznale oči, »samo zapiralo moram še prišiti, pa bo delo končano«.

»Zapiralo — morda najnovejša moda?« je živahno vprašal striček.

Po kavi so sedeli vsi štirje okoli mizice. Stric si je nataknil velika rožena očala, položil oba traka zapirala po dolgem na mizo in je pričel:

»Na obeh robovih traka so pritrjene, kakor vidite, zravnanе kakor majhni jezdeci, štirioglate kovinaste palčice, druga poleg druge v enakih presledkih. Te razdalje znašajo natančno eno širino palčice in ne stoji druga drugi nasproti, temveč

KOVINASTA PALČICA:

»Nova moda, striček?« mu je odgovoril Janezek, »ne striček, to ni nova moda, to novost imam jaz na smuški obleki že več kakor eno leto. To je že stara stvar, toda prav praktična in opremljena s čudno ključavnico«.

»Kaj se to pravi s čudno ključavnico?«

»Ker tako čudno deluje, le poglej, striček!«

»No, pa mi razloži torej, ti modri vsevedež. Tudi jaz bi rad vedel, kako je s tem? je rekel stric in hudo mušno pogledal dečka od strani.

Sedaj je pa Janezek onemel, kajti na tako vprašanje ni bil pripravljen.

Striček se je pa zadovoljno smehljajl: »No, zdaj sem ti pa le enkrat zavezal jeziček!«

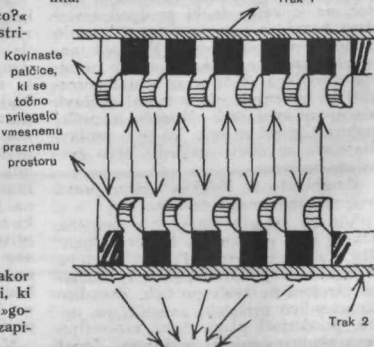
Verica je imela usmiljenje z osramočenim bratcem, pa je rekla stričku: »Saj jaz tega tudi ne vem!«

»In tudi jaz nisem bolj pametna kakor moji otroci, Mate«, je rekla vmes mati, ki je iz sosednje sobe poslušala pogovor, »gotovo nam ti znaš povedati, kako je zapiralo sestavljeno«.

se palčice enega traka prilegajo presledkom drugega traka.«

»Ali jih smem enkrat stisniti, striček?« Verica se je zaman trudila. »Če bi bile gladke, bi morda šlo«, je zamišljeno vzdihnila.

Trak 1

Razdalje merijo vedno eno širino palčice

»Da, saj to je ravno, ker niso gladke!« V tistem delu vsake palčice, ki moli preko roba traka, so napravljene na enem koncu nezatne vdolbinice, na drugem pa je palčica nekoliko odebeljeno vzbočena in tvori nekak nos. Ob te nosove se podrgnejo jezdec, če jih, kakor je Verica poizkusila, stisnemo. Le pogledjte, kako strumno se uravnajo sami v posamezne presledke, če potegnemo ključavnico proti prednjemu delu; in kako lepo se pri potezanju nazaj zopet razkoračijo. Ali hočeš še ti poizkusiti, Verica?«

Stric Mate je ponudil zapiralo s čudežnimi jezdec in čudežno ključavnico svoji nečakinji.

»Ključavnica, skozi katero peljeta oba traka, ima v prerezu obliko lijaka. Široka odprtina lijaka pohrusta na sprednjem delu palčice in jih vodi ob stenah lijaka na

prej. Oba traka sedaj ne tečeta več s ključavnico vodoravno, temveč sta na mestu, kjer stopijo palčice v zadnji del lijaka, nekoliko razmahnjena in izbočena. Če premikamo sedaj ključavnico proti sprednjemu delu, da odprtina lijaka počasi požira poedine jezdece, potem se palčice pri koncu lijaka lepo in umetno sprimejo: palčici enega traka sledi palčica drugega traka itd. Vedno položi ena palčica svoj nosek v vdolbino na spodnjo stran prejšnjega, ki stoji trdno na drugem traku, dokler niso vsi srečno skupaj. Teh jezdec sedaj brez pomoči čudežnega lijaka ne moremo potegniti narazen, ker ni nobenega prostora, da bi se izognili drug drugemu; tako tesno sedi ta drobna jeklena gospoda skupaj. S pomočjo ključavnice pa se lahko mirno ločijo drug od drugega, kakor se bom sedaj jaz od vas...« je rekel stric Mate in se poslovil.

Marija Jezernikova

Pastirček Janc s škratovo piščalko

Vso dolgo noč so plezali gozdni škratje na velikem pašniku za vasjo. Ko je jutrnji veter razgнал oblake in je šinila prva zora čez hrib, so zbežali v gozd, njihov godec pa je pozabil lepo belo piščalko pod košatim bezgom.

Prav na istem prostoru se je drugi dan senčil vaški pastirček Janc, ko je pasel svoje kravice. Zvečer je hotel zatrobiti na rog, da bi zbral čredo, a zagrabil je za škratovo piščal in zapiskal. Krave so ga le začudeno pogledale, a se niso zmenile za njegov poziv, neumorno so mulile sočno travo, da bi imele dovolj preževkovanja za dolgo noč.

Pastir je piskal. Iz gozdne teme so se plazile drobne postavice proti bezgu. Skrivalo so se v senci grmovja, skakale kakor kozlički čez jarke, plezale v goste vrhove dreves.

Kadar je Janc prenehal trobiti, so se ustavile, a ko je piščalko zopet nastavil, jih je vlekla nevidna sila proti košatemu bezgu, kjer je sedel Janc.

Pastirček je piskal in piskal, sam se je čudil tujim porednim napevom, ki jih je izvabil iz piščali, še bolj pa se je čudil plesu, ki so ga izvajali (dolgobradi škratje). Skakali so kakor kozlički, poganjali so se na drevesa kakor vevice, vzpenjali so se v zrak kakor mušice v poletnih rojih, sukali so se v vrtoz glavih vrtincih in prevračali kozolce. Nenadno so skočili v krog, so sed se je postavil proti sosedu in začel se je boj posameznih dvojic. Skakala sta drug proti drugemu, kakor petelinčka, roki proti rokama, nogi proti nogama, z glavo proti glavi kakor na vrvcu. Kadar se

je pastirčkova pesem malo pomirila, so se dvojice razklenile, a potem zopet pognale v močen sunek, da se je slišalo, kakor bi lomil kosti in rogovje. Pastirčku Jancu se je posrečil nov napev, ki je privabil iz gozdne tišine vladarja vseh škrafov, kralja Bogatina z zlato krono.

vo na rame in korakali v strnjeni vrsti proti gozdu.

Pastirček Janc je pa ubral divji napev. Škratje so se pognali kakor kozli v brezumen tek, zaklad se je stresel po zemlji. Tu je padla kronica, tam so zažvenketale na kamnu zapestnice, ali so se kotalili prsta-

Njegovi podložniki so se vrgli na tla, on pa je korakal med ležečimi vrstami in rekel: »Ali ste pozabili, da moramo prenesti zaklad naše kraljice v varnejše kraje? Glejte, da ga boste našli.«

Hitro so stekli škratje po majhne krampe in motike in iskali po tleh, kje bi zažvenketal zaklad. »Klenk, klenk« se je glasilo v tihi noči. Zablislilo se je tu in tam kakor zlato in srebro. Pastirček ni nehal pishati, vendar pa je pozorno zasledoval početje malih rudokopov. »Zaklad«, so zavriskali škratje, skočili k jami in zaplesali v ozko strnjem krogu okoli bogatega zaklada. Tu so se svetile zlate kronice, so se lesketale bogate zapestnice in dragoceni prstani.

»Dvignite ga!« je zapovedal kralj Bogatin. V hipu so si zadeli bogast-

ni, so se poveznile zlate kupice, so zarožljale verižice, so zapeli srebrni zvončki in zasijali biseri. — Pastirček je zapiskal še bolj divje. Škratje so zbežali v gozd, v travi pa se je lesketal izgubljeni zaklad.

Krave so že davnaj legle v travo in mirno prežvekovala. Pastirček je nabral poln košek dragocenosti in potem zaspal. Ko se je zbudil drugo jutro, je bil košek poln cvetja: zlatih kronic, srebrnih zvončkov, lesketajočih se čašic, cvetnih kit in ogrlic, na katerih so se svetili razni biseri. Škratove piščalke ni bilo nikjer.

Janc se je smejal sam sebi. Košek pestrega cvetja je prodal v bližnjem mesu, za izkupiček pa si je kupil piščalko, ki sicer ni bila začarana kakor škratova, pisal pa je vseeno lepo nanjo.

PAVLIHA

Pripoveduje Pavle Flerè

Očetu Miklavžu in njegovi ženi se rodi sin, ki ga trikrat krstijo, a poleg krstnega dobi za vse življenje še drugo ime

Pred davnim, davnim časom je živel oče Miklavž s svojo ženo Ano. Rodil se jima je sin in drugi dan so ga nesli h krstu v župno cerkev v sosednji vasi. Sam župan je bil za botra. Ime mu je bilo Tilen in za Tilna so krstili tudi novorojenčka.

Iz cerkve so krenili botri in babica v krčmo, kjer je dal boter župan obilno botrinjo. In boter in botra in babica so pili in peli in bili dobre volje. Tako dobre volje, da so se zamudili in jim korak domov grede ni bil tako čvrst kakor z doma. Posebno babica si je privoščila botrinjo tako, da na povratku ni več dobro videla poti, še manj pa je videla brv, položeno preko mlake. Nosila je malega Tilna, pa je stopila napek in z njim vred štrbunknila v mlakužo. Tako je bil Tilen krščen drugič.

Potegnili so oba iz luže in srečno prikolovratili domov, kjer so oprali dete s toplo vodo. Tako je bil Tilen krščen tretjič.

Fantič je kaj hitro rastel, a bolj ko je rastel, bolj je bil poln muh in nagajivosti.

Nekoč je kobalil oče Miklavž osla skozi mesto, za njim pa je sedel na živinčetu mali Tilen. Tako jezdita čez glavni trg, tam pa je zbrana gruča meščanov. Komaj zagledajo jezdeca, se raztogote in, vihteč palice, vpijejo v en glas: »Grdaviš! Zanikrnost! Pavliha!« — kar pomeni burkež. To pa vse za-

stran Tilna, ki si je odpel hlačke, privzdignil srajčko ter jim kazal svojo goloto.

Oče videč, da groze meščani njegovemu sinu, ga vpraša: »Kaj si naredil, da so tako hudi nate?«

»Ljubi oče,« se potuhne Tilen, »saj sedim na osletu in nič nečem, pa vendar kriče name.«

Nakar ga posadi oče predse.

Spredej pred očetom se Tilen meščanom spakuje ter jim kaže jezik, da ti še bolj hrumijo proti njemu, zamahujejo s palicami in kriče: »Pavliha! Pavliha!«

Da bi ušel njihovi jezi, spodbode oče osla ter reče sinu:

»Ne vem, kaj si storil zdaj, ko sediš pred menoj. A po njihovi jezi

sodim, da moraš biti pravi pavliha-
sti markaj. Ker pa si tak, te bomo
odslej klicali za Pavliho.»

Tilen se zasmee in ostane od-
sihmal Pavliha za vse in za vsako-
gar...

Pavliha se zgodaj izkaže, kako zna biti odrezav

Neko jutro sedi Pavliha sam do-
ma. Vežna vrata so zaprta, le skozi
malo okence prihaja svetloba v ve-
žo, kjer se Pavliha igra. Da bi mu
ne bilo dolg čas, je vzel očetov čre-
velj, da si izreže iz njega čoln. Rav-
no je prevrtal podplat, da vtakne
vanj jambor, ko zagleda skozi
okence oprsje jezdeca in konjevo
glavo.

»Ali je kdo doma?« vpraša jez-
dec.

»Je,« odvrne Pavliha. »Človek in
človeka pol in konjska glava.«

»Kako to?« poizveduje jezdec.

»Človek,« ga pouči Pavliha, »sem
jaz; človeka pol ste vi, kakor vas
vidim, konjska glava pa je glava va-
šega konja.«

»Dobro povedal,« se zasmee jez-
dec. »Kje pa sta ti oče in mati?«

»Oče je šel, da napravi nemilo in
nedrago, mati pa, da nam nakoplje
na glavo ali sramoto ali škodo.«

»Kako to?« se čudi jezdec.

»Oče,« ga pouči Pavliha, »je šel
na polje kopat jame, v katere naj
nemilo in nedrago pocepajo lovci,
ki nam mandrajo žito, mati pa je
šla po denar na posodo; če ga vrne
premalo, bo sramota za nas, če ga
vrne preveč, naša škoda.«

»Poniglavec,« se spet zasmee
jezdec. »Anti povej mi rajši, kje
moram iti.«

»Koder gosi,« se odreže Pavliha.

Tujec odjaše, a se vrne v hipu,
ko je Pavliha pritrdil v svojem čol-
nu jambor in napel jadra.

»Fantè,« pravi jezdec, »kam si me
poslal? Dejal si, da moram iti, ko-
der gosi, tam pa so same mlake in
blato.«

»Seveda,« odvrne Pavliha, »kje pa
gosi hodijo? Saj samo capljajo; te-
ga pa nisem rekel, da jahajte, ko-
der capljajo.«

Jezdec že hud, da ga hoče imeti
Pavliha za norca, zamahne z bičem
proti vratom in zakliče: »Ne razdi-
raj mi praznih, če te vprašam za
pot!«

»Gospod,« prijazno reče Pavliha,
»pot imate zmeraj pred nosom.«
Rekši razprostre pred nos pet pr-
stov ter pomigne z njimi tujcu.

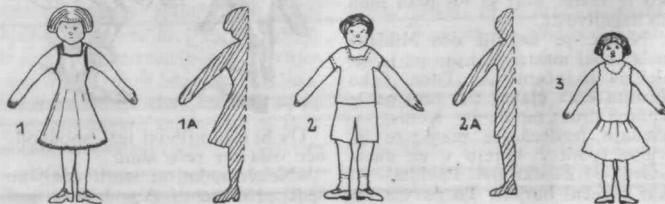
Ko ga hoče ta usekati z bičem,
zaloputne Pavliha okence ter pusti
jezdeca, da rentaçi dalje po cesti.

(Dalje prihodnjič.)

Punčke iz papirja

Če spomladi ali poleti več dni nepre-
stano dežuje, potem postanejo dnevi dol-
gočasni in pusti, da se človeku prav nič

ne ljubl. Posebno otroci nimajo v takem
primeru prav nobene spremembe in gleda-
jo žalostno skozi okno v deževni dan. No,

mi pa vendar ne bomo v deževnih dnevih gledali kar tja v en dan. Bel papir, svinčnik in škarje imamo vedno pri roki, drugega ne potrebujemo; pa si napravimo lahko celo družinico, celo šolo lepih punčk iz papirja.

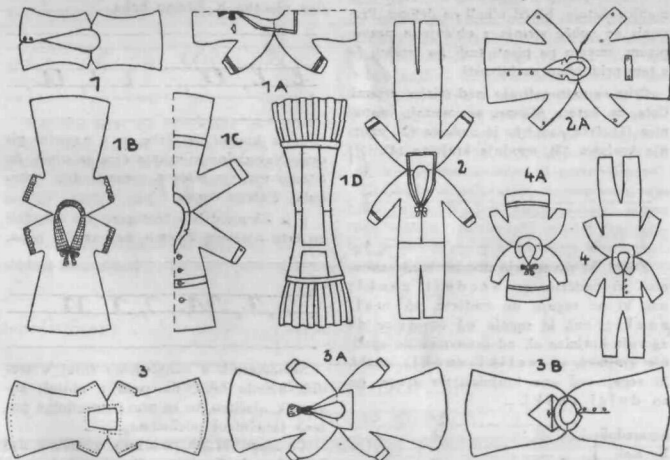
pristojajo punčki zaznamovani s številko 1, oblekce s številko 2 punčki s štev. 2 itd. Na sliki vidimo pod štev. 5 tudi nekaj prav prikupnih pokrival. Oblekce na ramah zganemo in potegnemo punčki čez glavo. Kjer je izrez za vrat premajhen,

Beli trdi pisemski papir zganemo po sredi in si narišemo nanj obliko polovice punčke, kakor vidimo to na naši sliki (1 a, 2 a, 3 a, 4 a). Ko smo punčke lepo izrezali s škarjami, jih gladko poravnamo in jim narišemo obraz, lase in perilo (glej sliko 1., 2., 3., 4.).

vrežemo s škarjami spredaj majhen razporek. Seveda lahko oblekce za punčke tudi poljubno prebarvamo z običajnimi barvastimi svinčniki, jim napravimo križaste, pikaste vzorce itd.

Kdor je posebno trgovsko podjeten, si lahko napravi modni salon in prodaja

Nato izrežemo za naše otročičke različne oblekce in plaščke, katerih kroj in izdelavo vidimo na naši risbi. Vse oblekce, ki so označene s številko 1 a, 1 b, 1 c, 1 d,

oblekce drugim mamicam, ki imajo enake punčke iz papirja. Take male modistke bodo imele gotovo mnogo odjemalcev.

Zvončkarji, učili se bomo stenografije!

Že v lanskem »Zvončku« (str. 116) smo vas opozorili na važnost tesnopisja ali stenografije. Prečitajte letos še enkrat pazno ta članek, ki govori o postanku in pomenu te skrajšane pisave in o njeni koristi za izobraženca v šoli, uradu, trgovini, v javnem in zasebnem življenju sploh! No, zdaj pa pogumno na delo vsi!

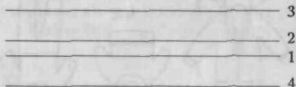
Povemo vam pa že vnaprej, da zahteva stenografija mnogo vaje in vztrajnosti, zato se je učite in vadite skrbno in vestno, da ne bo vaš trud brez uspeha!

Najprej najvažnejša pravila:

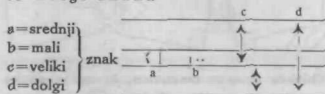
Temelj stenografske pisave je abeceda; znaki za posamezne črke so mnogo krajši in vzeti iz navadne pisave. Tako vsebuje n. pr. pisana črka »a« v stenografiji že 3 različne črke in sicer: / znači j, C znači začetni v, ˘ znači b.

V stenografiji ne razlikujemo velikih in malih začetnic; besed nikoli ne delimo. Pravopis se vobče strinja z običajnim pravopisom, smemo pa pisati tudi po izreku, če s tem pridobimo na hitrosti.

Črke se razprostirajo med štirimi črtami. Črta, na katero pišemo, se imenuje osnovnica (1), črta nad njo je nadčrta (2), zgornja krajnica (3), spodnja krajnica (4).

Znaki, ki zavzemajo prostor med osnovnico in nadčrto, so srednji znaki; oni, ki ne segajo do nadčrte, so mali znaki; oni, ki segajo od osnovnice do zgornje krajnice ali od osnovnice do spodnje krajnice, so veliki znaki; znaki, ki segajo od ene krajnice do druge, pa so dolgi znaki.

Važno je tudi, da dobro ločimo tanko črto od debele, to je senčnate črte. Tanka

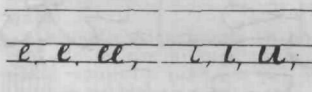
črta ostane vedno tanka, senčnata, to je navzdolna črta, pa se lahko manj ali bolj ojači (odebeli), kar je v stenografiji velikega pomena za označevanje samoglasnika »a«, o čemer bomo še govorili.

Poznati moramo tudi izraze: predpoteza, zapoteza in spojnica. Predpoteza je črta, ki stoji v začetku znaka (črke), zapoteza pa na koncu znaka. Črta, ki veže dva znaka v zlog (besedo), se imenuje spojnica.

I. vaja.

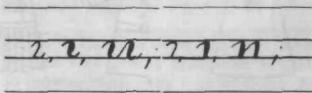
d je »e« v navadni pisavi brez predpoteze. Če navzdolno potezo (senčnico) ojačimo, smo označili samoglasnik a in čitamo da. Če zvežemo dva d, ki sta ojačena, beremo dada.

b je končni del črke a v navadni pisavi brez predpoteze. Če navzdolno potezo (senčnico) ojačimo, čitamo: ba. Če zvežemo dva ojačena b, čitamo baba.

m je končni del črke m v navadni pisavi. Navzdolna vijučasta črta se ojači, da čitamo ma. Če pišemo zvezano dva »ma«, tedaj čitamo mama.

p je obrnjeni b v tesnopisu. Če navzdolno črto ojačimo, čitamo pa, zapiši: papa.

Samoglasnik a označujemo torej v sredini besede tako, da pred a stoječi soglasnik ojačimo, to se pravi, navzdolno potezo (senčnico) odebelimo.

Če zloge, ki jih poznamo, zvežemo, dobimo besede. Spojnica veže zloge v besede.

Na primer:

mama, papa, dama, mapa, pada, dada, baba, bada, bapa, paba, maba, bama, dapã, daba, pama, paba.

n, n, er, n, re, ee,

er, er, n, er, er,

u, re, u, n, u, n,

er, n, n, n, n,

er, er, n, re,

er, er, u, re, re, er

e se v sredi besed označuje samo s črto spojnico.

Na primer:

med, ded, ped, dedem, pedem, beda, bedem, meda, deda, medam, padem.

n, er, re, n, n, re,

Irma Bajžljeva

Opomba uredništva

Tako, zdaj smo se srečno prebili skozi prvo in najtežjo vajo. Naš trud pa ni bil brezuspešen. Koliko besed smo se že naučili napisati z dvema, s tremi potezami! Da bomo pa lahko ocenili vašo pridnost in spretnost, pošljite vsi Zvončkarji - stenografi najpozneje 14 dni po izidu lista sednjo vajo — lepo, vestno napisano — našemu uredništvu v pregled. Pišite na črte, ki ste si jih sami načrtali, ali pa si nabavite poseben zvezek (dobite ga v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v vseh večjih trgovinah s šolskimi potrebščinami).

Najlepše in najpravilnejše napisano vajo bomo nagradili z lepo knjigo povesti, imena treh vestnih, nadebudnih mladih stenografov pa priobčimo v prihodnjem »Zvončku«.

Na svidenje torej!

Napišite zdaj do prihodnjic za vajo:

ded, mapa, papa, pepa, mama, pada, padem, mapam, med, deda, dam, dama, mam, padam, madam, madem, meda, mada, dada, pad, ped, baba, beba, beda, bada, maba, meba, mad.

Zvončkarji, čitajte in prepisite še naslednji stenogram!

Ivan Albreht

Deklica piše

Draga mamica ob Zili,
ko ti tole pismo pišem,
na skrivaj si solze brišem.
Vedi pa, da mislim nate,
in ko boš v največji sili,
pošljem póte svoje brate . . .

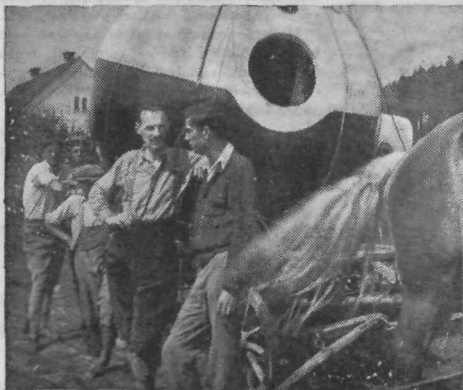
Za mlade oči, kaj se po svetu godi

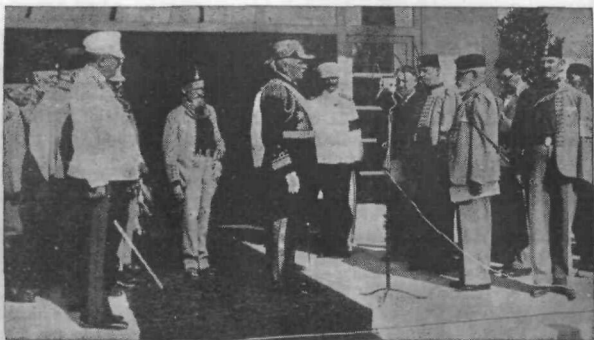
Nj. Vel. kraljica Marija in kraljeviči se vračajo od konjskih dirk na Bledu

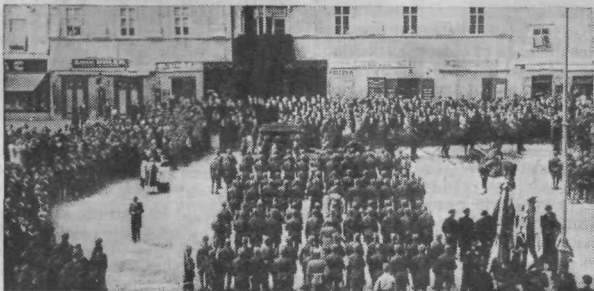
Sinček pokojnega avstr. kancelarja dr. Dollfussa pri neki paradi na Dunaju

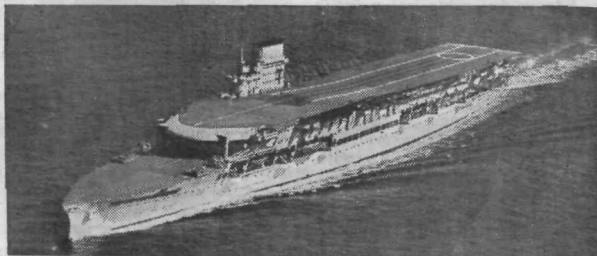
Stratosferna letalca prof. Cosyns in van der Elst, ki sta se dvignila v Belgiji, dosegla višino 16.000 metrov in 18. avgusta srečno pristala pri nas v Prekmurju, pred svojim balonom v Ženavljah

Z zagrebškega sokolskega zleta: starosta zagrebške župe pozdravlja kraljevega zastopnika admirala Prico

Pogreb generala in pesnika Rudolfa Maistra-Vojanova v Mariboru

Angleška vojna mornarica je letos spet obiskala naš Jadran: matična ladja za letala pred Splitom

Anžek Frlanžek v šoli

Jeseni je bil Anžek dopolnil šest let in so ga morali vpisati v šolo. Pa ga je mati tudi privedla tja in ga posadila v prvo klopi. Učitelj ga je vpisal v knjigo, a ko je vprašal po njem in ga je hotel videti, ni bilo Anžka nikoli nikjer.

»Kje si, Anžek?« je vprašal učitelj začuden in se je oziral krog in krog, da bi videl malega učenčka in si ga ogledal, kakor je treba.

»Tu sem,« je odgovoril droban glasek iz prve klopi. Učitelj je stopil bliže in se je zavzel. Zakaj zagledal je pod sabo čudnega pobiča, kakršnega še ni bil videl nikoli. Pač je stal pred njim pogumno na prstih, a je bil tako majhen, da njegova glava ni segala niti preko klopi.

»Joj,« je dejal učitelj. »Anžek, ti si še premajhen, da bi sedel v šolski klopi. Saj še izza nje ne vidiš, a kamoli, da bi držal roke na nji, kakor se spodobi. Boš že moral počakati do drugega leta, da dorasteš v pravega učenčka.«

In je izbrisal Anžka iz debele šolske knjige in Anžek je odšel žalosten iz šole. Saj bi bil tako rad postal učenček, da bi bil moder in pameten, kakor so vsi drugi šolarčki. Seveda ga je spotoma mati tolažila in mu obljubovala, da bo do drugega leta tako zrastle, da bo lahko sedel celo v zadnji klopi, kjer sede največji učenčki. A Anžek je molčal in ni verjel. Do drugega leta pač ne zraste kdo ve kaj prida, saj v šestih letih ni mogel zrasti niti toliko, da bi ga človek premeril s štirimi pedmi.

Ko je prišel domov, se je splazil v hlevček, kjer je gomazelo njegovih dvajset zajčkov. Stisnil se je v kot in si podprl glavo z rokami. Še zmenil se ni za zajce, ki so se prekopicivali preko njega in ga brcali, da je bilo veselje. Anžek je bil žalosten kakor še nikoli. V šolo ga ne marajo, v šoli bi bil pa Anžek tako rad, ker bi tam lahko postal najmodrejši človek. To pa ne postane nikoli, saj je majhen, joj, tako majhen, da ne bo za šolo niti tedaj, ko bo sto let star.

Anžek je bridko vzdihnil in si je rekel: »A nekam moram iti v šolo, ker sem dopolnil že šest let. Če letos ne grem, ne pojdem nikoli več. Ali naj se pričnem učiti kar tu pri zajčkih? A česa se bom naučil pri njih? Prekopicovati se znam še lepše nego zajčki. Drugega pa ne znajo. Treba bo iti nekam drugam in nekam daleč. A kam?«

In je razmišljaj dolgo uro in se je spomnil pravega. V goro pojde, daleč do belega skalovja. Tam gori živi v skritem brlogu lisica Kočemajka. Pravijo, da živi že tristo let in zna govoriti lepše nego vsi ljudje na vasi. Pa je učena, da bi šli lahko k nji v šolo vsi ljudje, še celo sam učitelj, ki je vendar najmodrejši v vasi.

Anžek se je domislil lisice Kočemajke, pa je že zdrvel iz hlevčka. V hiši si je privezal na hrbet hlebec kruha in je odšel. Nikomur še povedal ni, kam gre in kdaj se povrne. Na vso sapo je hitel preko polja, se splazil po ozki brvi čez gorski potok in smuknil v gozd, ki se je raztezal po visoki gori do belega skalovja, koder se je svetil večni sneg.

Steza se je vila strmo navkreber, a Anžek se ni upehal prav nič. Hodil je po gozdu uro, dve uri, pa še ni prišel do lisičjega brloga. Visoko je že moral biti in zdelo se mu je, da zdaj pa zdaj zagleda pečine, pokrite s snegom. A gozd se ni hotel nikamor razmakniti, še celo gostejši je postajal, da Anžek ni videl drugega nego hoje in mecesne, ki so se tesno stiskali drug k drugemu in so bili pokriti s čudnimi lišaji.

Naenkrat pa je zalajalo pred njim in na stezo je skočila velika zver: bila je pes in ni bila pes, bila je lisica in ni bila lisica. Anžek jo je gledal in se je hipoma domislil: »To ni lisica, ki jo iščem. To je volkulja Repulja, a ta žre ljudi.«

Mraz ga je stresel in je že hotel pobegniti. A Repulja mu je zastavila pot, bevskala je vanj in mu kazala silne zobe. Pa Anžek ni vedel drugega, kakor

da je rekel prav pohlevno: »Saj te poznam — volkulja Repulja si. Prav nič ti ni treba lajati, ker te ne razumem. Volčjega jezika se nisem učil še v nobeni šoli. Če že hočeš, da grem s tabo, pa grem. Da ne boš brez potrebe bevskala.«

Šel je naprej po stezi; volkulja je trdo stopala za njim in ga gnala v goro. Prignala ga je do začrnelega skalovja, sredi katerega je zevala prostorna, črna lopa. Tu je imela volkulja gnezdo in tod so se pehali in igrali njeni trije mladiči.

Volkulja ga je pehnila v lopo, da se je zakotalil med volčiče, ki so planili po njem in bi ga bili zgrizli, da so imeli zobe, a ti jim še niso bili zrastle. A tudi volkulja je zarohnela nad njimi in jim velela: »Pustite ga! Prignala sem ga domov, da ga lepo izpitamo. Ko bo velik, ga pa pojemo.«

No, Anžek ni razumel volčjega jezika, zato pa ni vedel, kaj ga čaka v volčji jami. Ker pa je prišel v goro radi tega, da se nauči kaj prida, se je hotel tudi potruditi, da se resnično česa nauči. Zato se je že prvi dan spoprijateljil z volčiči in se je prizadeval, da bi razumel njihovo govorico. Anžek je bil majhen, a je imel glavo in v nji pameti za tri druge. Zato pa je že čez tri dni razumel volčji jezik, da se je mogel z volčiči pogovarjati prav pametno.

Volkulja ga je pitala dan za dnev in mu prinašala najboljših jedi. Anžek je jedel in jedel, da je bilo veselje. A zredil se ni prav nič in zrastle ni niti za toliko, kolikor je za mezinčevim nohtom črnega. To pa je raztogotilo volkuljo, da je z zobmi bliskala.

»Medved ga plentaj!« je godla mladičem. »Krmim ga in ga pitam, a nebodigatreba je vedno manjši in vedno bolj suh. Že vidim, da za praznike ne bo za nas zrastle iz njega pečenka. Vrat mu zavijem in ga vržem vranam. Morda ga bodo obrale one. Mi pa si izpitamo poštenega zajca.«

Anžek je slišal hude volkuljine besede, pa ga je mraz stresel. A volčiči so skakali okrog matere in so jo prosili za Anžka. Radi so ga imeli, ker jim je vedno pripovedoval pripovedke in jih

je učil kratkočasnih iger. Volkulja je hudo stresala z repom, godrnjala čudne besede, a se je dala vendarle pogovoriti.

»Naj bo,« je dejala naposled. »Še tri dni počakam. Če pa se v treh dneh ne pretegne za tri glave, ga resnično vržem vranam.«

Nevoljna je odšla iz lope. Volčiči so obstopili Anžka in mu govorili lepe besede, da bi ga potolažili. A Anžek je molčal in je premišljal, kako bi pobegnil. Saj je vedel, da ga volkulja vrže vranam, ki ga bodo obrale do kosti. V šestih letih ni zrastle niti za šest pedi, pa naj v treh dneh zraste za dobre tri pedi?

»Moram pobegniti,« si je dejal. »V goro sem prišel, da se česa naučim. Tu se nisem naučil drugega nego volčji jezik. Pa še ta nauk moram plačati s smrtjo.«

Prijazno se je pričel pogovarjati z volčiči in jim je rekel, da jih nauči nove igre, ki je tako kratkočasna, da nikoli tega. Natrgal si je ob skalji srebrota, povezal volčiče drugega k drugemu za rep, a vse tri je privezal k skalji, da se še geniti niso mogli.

»Preneumni ste, volčiči, da bi hodil z vami k vaši materi v šolo,« jim je dejal. »Zato pa grem.«

Volčiči so žalostno lajali in cvilili za njim, saj so imeli Anžka res radi. No, Anžek se ni zmenil prav nič zanje, temveč se je zunaj lope skrivil v grmovje, ker se je bal volkulje. Previdno je šel naprej, skakal od grma do grma in

oprezno poslušal in gledal. A volkulje ni srečal nikjer.

Že je prišel do navpičnih pečin in je že zagledal prostrano snežišče, ki se je tik nad njim svetilo v sončnih žarkih. Anžek se je globoko oddahnil, saj je vedel, da je zdaj srečno ubežal volkulji in je blizu lisice Kočemajke, ki ima tód nekje svoje domovanje. A Anžek je tudi videl, da je sonce zdrknilo za visoke snežnike in je tema pričela legati na gore. Zaskrbelo ga je, kam pojde čez noč, da ubeži silnemu mrazu, ki ponoči strupeno grize na gorah.

A ni dolgo razmišljal, temveč je lepo zalajal v volčjem jeziku: »Hiv-hov, lisica Kočemajka! Volčič sem, dolg velike palce tri, pa te našenem, lisica ti!«

Srdito je zabevsknilo izpod skale. Še preden se je Anžek zavedel, se je zaprašila iz skritega brloga lisica, dolga in košata, da nikoli tega. A se je ustavila hipoma in je strmela v človečka, ki je stal pred njo in se ji prav prijazno smejal.

»Dober večer, teta Kočemajka,« jo je pozdravil Anžek. »Ne jezite se, da sem vas potegnil. Nisem vedel za vaše domovanje. Pa sem zalajal po volčje, da sem vas izvabil iz brloga.«

»Pa kaj hočeš od mene?« ga je zavrnila lisica. »Pazi se, pobič! Moji zobje so precej nabrušeni.«

»I, v šolo prihajam k vam,« je odgovoril Anžek. »V dolini pripovedujejo lepe reči o vaši modrosti. Pa bi se jih rad naučil. Saj nočem, da bi me učili zastonj. Pošteno vam bom služil in pazil na vaše lisičke in lisjakce, če jih kaj imate.«

Lisica Kočemajka ga je gledala prekanjeno in je molčala. »No, pa naj bo, ker si ti,« je rekla naposled. »Pa kdo si ti, ki si tako majhen?«

A Anžek je bil pretkano zvit in se je domislil, da ga bo volkulja Repulja iskala povsod in povpraševala po ubeglem Anžku. Zato se je potuhnil in se zlagal: »Frlanžek sem in sem doma onstran gorá. Prav pohleven pobič sem. Samo to bi rad, da bi se naučil kaj prav pametnega.«

»Hm,« je rekla lisica Kočemajka in mu je verjela. Potisnila ga je v brlog,

kjer je bilo tako temno, da se ni videlo prav ničesar, niti lisičk in lisjakcev, ki so se stiskali nekje v kotu in glasno smrčali. Anžek Frlanžek se je naslonil na vlažno steno. Poslušal je lisico, ki mu je na široko razkladala, kakšna je njena šola in česa vsega se bo moral učiti pri njej. Bila je gostobesedna in še opazila ni, da se je človeček že zleknil po trdih tleh in je že davno zaspal.

Ko pa ga je naposled natanko pogledala, je videla, da govori gluhim stenam. — »Zaspal je,« je zagodrnjala. »No, pa naj spi. Vesela sem, da se je zatekel k meni. Dobrega varuha bom imela zdaj doma in bom brez skrbi hodila v dolino kupovat pitane piščančke. Pa tudi Frlanžka bom dobro vzgojila v svoji šoli, da se mi ga ne bo treba sramovati.«

Prihuljeno se je splazila iz brloga in je zbežala v črno noč. Trikrat se je ponoči vrnila domov, in ko so se lisičke in lisjakci zjutraj prebudili, so se razveselili na vso moč. Zakaj mamka jim je bila ponoči prinesla dve tolsti kokoši, rejenega petelina in debelušnega zajčka, ki jih je bila zaklala kdove kje. Veselo so se mastili navsezgodaj. Anžka Frlanžka pa še pogledali niso.

Ko so se nagostili, jih je mati zapolnila pred brlog, da se poigrajo v soncu. Anžka Frlanžka pa je pričela učiti lisičjega jezika. To pa ni bilo prav nič težko, ker je lisičji jezik strašno podobno volčjemu, tega pa se je bil Anžek Frlanžek naučil pri volčičih. Še dve uri nista minili, pa je že govoril z lisico, kakor da je njegova mamka.

Za kosilo ga je lisica napodila v gozd, da se nazoblje močnic in črnic. Seveda, od vsega tega ni bil kdove kako sit. Zato pa je bil hud na lisico, ki mu ne privoščí boljšega kosila. Pa je potrpel, ker je upal, da se pri lisici vendarle nauči veliko več, nego bi se naučil v vaški šoli. Lačen se je vrnil do brloga, tam pa je videl lisico, ki je sedela na trati, krog nje pa so čepeli lisičke in lisjakci.

»O pravem času si prišel,« je rekla. »Pravkar pričenem šolo. Vsedi se kraj mojih otročičkov!«

(Konec prihodnjic.)

Divji mož

Dobrovlje je srednjevisoko pogorje v Savinjski dolini. Dandanes je na njem več selišč in njegovo lesovje je razredčeno. Nekdaj pa so se raztezale po njem neprodorne šume, ki so bile polne divjačine. Volk in medved sta bila v njih stalna prebivavca.

Gospodar te divjadi pa je bil divji mož. Bil je velikan, ves kosmat po obrazu, samo usta, nos in oči so mu kule izza kocin. Oblečen je bil v smrekovo skorjo, zmršene lase mu je pokrival klobuk iz borovih storžev, obsekana hoja pa mu je služila za palico.

Tako so ga opisovali tisti, ki so trdili, da so ga bili videli. Teh je bilo pa zelo malo, ker se je redkokdo upal v temno dobroveljsko gozdovje, on se pa tudi ni kazal ljudem. Ta in oni, ki je bil zašel v te šume, se pa ni več vrnil in govorilo se je, da je postal plen divjega moža.

Ko so pa začeli po Dobrovljah redčiti lesovje in staviti selišča, je izginil z njih divji mož, z njim pa tudi roparska divjad. Le kadar se pripravlja k nevihti, se baje še vrača. Tedaj divje lomasti po hostah. Neusmiljeno biča vrhove dreves, da se njih ječanje sliši globoko dolj v dolino, in ko besen od jeze sopiha, nastajajo iz puha njegovega megle, ki se goste vlačijo po gorskem pobočju.

Ni pa še dolgo odtlej, ko ga mala Hlastejeva Metka ni samo videla, temveč tudi govorila je z njim. Zgodilo se je pa to tako-le: V dobroveljske šume je šla nabirat sladkih koreninic, da bi iz njih bolni mami pripravila zdravila. Že jih je bila nabrala polno košarico in se je odpravljala domov. Tedaj zagleda vrh strme skale prekrasne cvetice. »Oj, teh si moram nargati, da jih mami ponesem!« je vzkliknila in začela plezati po skalovju. Stene so bile pa gladke; le s težavo se je vzpela na vrh.

Ko si je šopek nabrala, se je hotela vrniti; toda s skale ni mogla. Na gladki steni ni imela kam stopiti in ne, če-

sar bi se bila oprijela. Poskusila je zdaj tu, zdaj tam, a povsod zaman. Klicala je na pomoč; pa ni bilo odziva. Le jok se je vračal od pečin in veter je šelestel v obršah dreves.

Koprne se je ozirala proti dolini, kjer je stala njena domača hiša. In silno domotožje se je je polastilo. »Mama me pričakuje,« je ihtela, »jaz pa ne morem odtod.« In zgrozila se je ob misli, da bi morala tukaj ostati.

Onemogla od strahu in utrujenosti, je naposled sedla, se naslonila na skalo in zaspala.

Leže v polsnu, je imela pa čudne prideve. Videla je divjega moža. Vpravlak je bil, kakor je bila slišala pripovedovati: velikan, da je z glavo segel nad drevesne vrhove; po obrazu kos-

mat, oblečen v smrekovo skorjo; klobuk mu je bil iz borovih storžev, palica pa iz obsekane hoje.

Mogočno je korakal, da se je zemlja tresla in drevje šibilo, ko je stopal. Pa ni bil sam. Spremljali so ga volkovi in medvedje, srne in zajci; po trupu so mu lazili polhi in plezale verovice, po klobuku so mu skakale ptice.

Ko se je približal skali, na kateri je Metka spala, je rezko zažvižgal in namah so izginile živali.

Metka pa ni bila pozabila, kar ji je bila večkrat rekla mama, »Zapomni si, Metka!« je rekla. »Kdor ima čisto vest, temu se ni treba nikogar bati.«

Ona je pa imela čisto vest; zato se ni prav nič ustrašila divjega moža. Celo ogovorila ga je: »Prosim, divji

mož,« je rekla, »pomagaj mi s skale, da ponesem bolni mami sladkih korenin iz šopek cvetic!«

On ji pa reče: »Bodi brez skrbi, Metka! Kar spusti se s skale! Jaz ti bom pomagal.«

Tedaj zasliši materin glas: »Metka, Metka! Kje si? Pojdi domov, pojdi!«

Ob tem klicu se zbudi. Vzkloni se, in maneč si oči, se ozre okoli sebe. Pa ni bilo nikjer ne mame ne divjega moža. —

Nekaj časa okleva, ne vedé, kaj bi. Nato pa reče sama sebi: »Saj mi je obljubil, da mi bo pomagal,« ter se začne spuščati navzdol po skali. In res, brez nezgode je dospela na tla. Potem je pa hitela domov, kjer jo je mama že vsa v skrbeh pričakovala.

NOČ

*Kakor tenčica pokrila je zemljo temá,
leno, zaspano se spušča gosta megla.
Potihnil divji hrup in trušč je dneva,
prijetna zdaj tihota vse preveva.*

*Bledó se v mesečini belijo zidovi,
v reki zamolklo se penjo valovi,
tu in tam drevoje v vetru zašumlja
in ptica ponočna z drevesa sfrfota.*

Vse že počiva, spi . . .

*— le v dalji še lučka medlo brli;
tam pri delu sključena ženica sedi
in premišlja, kako naj svojo deco preživi.*

Ivan Podobnikar

MOJE GORJE

Zelo sem še mlada, a vendar gorje
prehudo je ranilo moje srce.

Predobri, preljubi atek Ti moj,
kako smo vsi srečni bili s Teboj!
Al' huda bolezen je prišla nad Te,
neusmiljena smrt Te ugrabila je.
Od tedaj veselja pri nas več ni,
ker si zapustil nas, atek Ti.
Naš domek preljubi pa, oh gorje!
so nam vzeli drugi ljudje.

Brez atka in ljubega doma živeti,
kako težko bo to preboleti!

Iz mladih peres

Prispevki »Zvončkarjev«

VRABČKA SE POGOVARJATA

Čiv-živ, žav . . .

»Kako ti je, bratec? Si zdrav?« —
je odnekod prifrčal
ter na strehi sosodce postal . . .

Čiv-živ, žav, živ . . .

»Še Bog, da sem ostal živ . . .
Kako pa kaj ti . . .
kako se živi,
ko pokriva sneg
hríb in breg?«

Čiv-živ, žav, živ . . .

»Še majhno sem živ . . .
Da bi vsaj skoro pomlad
raztopila ta snežni grad
in hlad
odnesla spat. —
Ubogi ptič
sem lačen, kakor bi od tlake prišel . . .
in zunaj ni nič,
da bi se najel . . .

Čiv-živ, žav . . .

»Vse bo prav,
da le mine hlad
in pride pomlad —
da bi le ostal živ —
takrat bom pel
zopet vesel:
Čiv-živ, živ, živ . . .«

Segovski

Božica Roševa

Zastavice za brihne glavice

1.

SEJALEC

2.

STEBER

A	A	A	A	A	1. sočivje,
A	A	C	D	E	2. del suknje,
E	E	E	E	E	3. napev,
F	F	H	I	I	4. namera,
I	I	I	J	J	5. vrsta pesništva,
K	K	K	K	L	6. zločinec,
M	N	N	N	O	7. dnevni čas,
O	O	O	O	P	8. zbirka listin,
P	R	R	R	R	9. posoda,
R	R	R	T	T	10. učinek,
U	V	V	V	Z	11. novec.

Prva navpična vrsta pove ime in priimek slovenskega naravoslovca in pisatelja.

3.

DOPOLNILNICA

a	v	.....	prometno sredstvo,
..	a	v	žensko ime,
.....	a	v	cvetlica,
.....	a	v	mesec,
.....	a	v	kraj v Savinjski dolini,
.....	a	v	gora.

Namesto pik vstavi črke:

P, S, T, a, a, a, b, c, c, č,
e, g, i, i, i, i, k, l, l, l, l,
l, m, n, o, o, p, r, s, t, u.

4.

KVADRAT

A	A	E	E
K	L	M	M
O	O	O	O
R	S	S	S

Vodoravno in navpično:

1. poljsko orodje,
2. število,
3. naselje,
4. rimsko božanstvo.

5.

POSETNICI

L. VČERAJ

K. ROČAJ

Določi poklic teh dveh mož!

6.

PREMENE

1	2	3	4	5	} se udeležujeta v gozdu, slovenski pesnik. izraz iz glasbe.
2	3	1	4	5	
3	2	1	4	5	
1	4	5	3	2	

Rešitve ugank in imena rešilcev prinesejo v prihodnji številki.

Pozor!

Pozor!

Nagrade!

Našim pridnim ugankarjem, ki bodo rešili vseh 6 ugank, bo žreb razdelil naslednjih pet lepih mladinskih knjig iz založbe Učiteljske tiskarne v Ljubljani:

1. E. Gangl: Zbrani spisi, V. zvezek.
2. Ivan Lah: Češke pravljice.
3. A. Rapč: Mladini, VI. zvezek.
4. Korban: Vitomilova železnica.
5. Komanova: Narodne pravljice in legende.

legende.

Le pogumno na delo! Pa mnogo iznajdljivosti in sreče! Na svidenje!

S. Mikuš

DEŽNIKI

Z dežnikom je kakor s prijateljem :
ko ga najbolj potrebuješ, se iz-
kaže, da ga nimaš, ali pa, da je
za nič. — Dežniki našega izdelka
pa so zanesljivi, zvesti in dobri.

S. GLADNIK